

KIEDY RODZIC PORWAŁ DZIECKO

PODSTAWOWE INFORMACJE PRAWNE

Wydane drugie poprawione

Warszawa 2012

I. PORWANIE RODZICIELSKIE, ZAGINIĘCIE, DZIAŁANIA POLICJI	5
A. PORWANIE RODZICIELSKIE A ZAGINIĘCIE.....	5
B. KATEGORIE OSÓB ZAGINIONYCH	6
C. KTO JEST UPRAWNIONY DO ZGŁOSZENIA ZAGINIĘCIA	7
D. PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA ZAGINIĘCIA PRZEZ POLICJĘ	7
E. CZYNNOŚCI PODEJMOWANE PRZEZ POLICJĘ*	8
F. ZAKOŃCZENIE POSZUKIWAŃ PRZEZ POLICJĘ	8
G. UCHYBIENIA W DZIAŁANIACH POLICJI.....	9
H. ZGŁOSZENIE ZAGINIĘCIA FUNDACJI ITAKA – CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH ORAZ ZAKRES POMOCY ŚWIADCZONEJ PRZEZ FUNDACJĘ.....	10
II. UPROWADZENIE – PRZESTĘPSTWO Z ART. 211 KODEKSU KARNEGO, ORZECZNICTWO I DOKTRYNA DOTYCZĄCE ART. 211 KODEKSU KARNEGO, UPROWADZENIE DZIECKA PRZEZ RODZICA W INNYCH KRAJACH EUROPEJSKICH	12
A. PRZESTĘPSTWO Z ART. 211 KODEKSU KARNEGO	12
B. ORZECZNICTWO I DOKTRYNA DOTYCZĄCE ART. 211 KODEKSU KARNEGO	13
C. UPROWADZENIE DZIECKA PRZEZ RODZICA W INNYCH KRAJACH EUROPEJSKICH	14
III. PORWANIA RODZICIELSKIE A INSTRUMENTY PRAWA CYWILNEGO	15
A. SPRAWOWANIE PIECZY NAD DZIECKIEM – INSTYTUCJE PRAWNE.....	15
1. Władza rodzicielska	15
2. Opieka.....	17
3. Nadzór	18
B. ODZYSKANIE UPROWADZONEGO DZIECKA – INSTRUMENTY PRAWNE.....	19
1. Nakaz wydania dziecka.....	20
2. Ustalenie miejsca pobytu dziecka	22
3. Egzekucja kontaktów z dzieckiem	22
4. Pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej	23

C.	PREWENCJA – WYRAŻENIE ZGODY NA WYDANIE DZIECKU PASZPORTU	23
IV.	MIĘDZYNARODOWE PORWANIA RODZICIELSKIE	25
A.	EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA	25
B.	KONWENCJA HASKA	26
1.	Zakres zastosowania	27
2.	Wniosek o wydanie dziecka	27
3.	Konwencja Haska a ustalenie prawa do opieki	29
4.	Procedura	30
V.	Wzory pism	33
VI.	ZARZADZENIE NR 124 KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI z dnia 4 czerwca 2012 r.	44
VII.	BIBLIOGRAFIA	57
	INFORMACJE O FUNDACJI ITAKA - CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH	58

WSTĘP

Od kilku lat Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych odnotowuje w swojej codziennej działalności coraz liczniejsze przypadki **porwania rodzicielskiego**. Wychodząc naprzeciw zmieniającej się sytuacji społecznej, chcąc wesprzeć rodziców, których prawo do kontaktu z dzieckiem zostało naruszone, a przede wszystkim mając na uwadze **dobro dziecka, które jest najbardziej bezbronną ofiarą** często bezwzględnej walki dorosłych, postanowiliśmy podejmować działania poszukiwawcze również wtedy, gdy za zaginięciem dziecka prawdopodobnie stoi jedno z jego rodziców lub opiekunów.

Niniejsza publikacja ma na celu **opisanie zjawiska porwań rodzicielskich w aspekcie krajowym jak i międzynarodowym**, umieszczenie go w szeroko rozumianym **kontekście prawnym**, wskazanie obszarów, w których przenika się ono ze zjawiskiem zaginięcia oraz służyć radą i wsparciem na rzecz rodzica, którego prawo do utrzymywania relacji z dzieckiem zostało naruszone.

Już w **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej** znajdziemy szereg zapisów **chroniących prawa rodzica i dziecka**, jak choćby: *każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych* (art. 31), *wszyscy są wobec prawa równi, wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne* (art. 32), *kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej mają równe prawa w życiu rodzinnym* (art. 33), *państwo w swojej polityce społecznej (...) uwzględnia dobro rodziny* (art. 71) czy *Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka* (art. 72).

O ochronie praw dziecka w przedmiotowym zakresie mówi również **Konwencja o prawach dziecka** przyjęta przez ONZ 20 listopada 1989 roku, której Polska jest sygnatariuszem:

Państwa-strony będą szanowały prawo dziecka odseparowanego od jednego lub obojga rodziców do utrzymywania regularnych stosunków osobistych i bezpośrednich kontaktów z obojgiem rodziców, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to sprzeczne z najlepiej pojętym interesem dziecka (art. 9 pkt 3).

Mamy nadzieję, że rzeczowe omówienie problemu, próba znalezienia odpowiednich rozwiązań prawnych oraz zwiększanie świadomości społecznej dotyczącej dramatu rodziny, w której porwanie rodzicielskie miało miejsce, przyczynią się do zmniejszenia skali zjawiska i **ułatwienia poszkodowanym rodzicom dochodzenia swoich uprawnień**, w tym prawa do wykonywania pieczy nad dzieckiem oraz wychowywania go z poszanowaniem jego godności i praw.

Niniejszym chcielibyśmy podkreślić, że angażując się w sprawy porwań rodzicielskich nie opowiadamy się po żadnej ze stron, pragnąc jedynie przywrócenia prawa dziecka do kontaktu z obojgiem rodziców. **Zespół Prawny**

Fundacji ITAKA

UWAGA!

Określenie „rodzic” należy – na potrzeby niniejszej publikacji – odnosić stosownie do instytucji „opiekuna prawnego”.

I. PORWANIE RODZICIELSKIE, ZAGINIĘCIE, DZIAŁANIA POLICJI

A. PORWANIE RODZICIELSKIE A ZAGINIĘCIE

Porwanie rodzicielskie jest sytuacją, w której jedno z rodziców bez woli i wiedzy drugiego lub pod pretekstem krótkotrwałego pobytu wywozi lub zatrzymuje dziecko na stałe, pozbawiając tym samym drugiego rodzica możliwości utrzymywania kontaktu z dzieckiem w przysługującym mu – zgodnie z prawem – zakresie.

Dwie cechy wskazanej sytuacji wydają się mieć największe znaczenie. Po pierwsze – fakt, że **rodzic**, który został pozbawiony możliwości kontaktu z dzieckiem często **nie wie, gdzie w danym momencie dziecko przebywa**, po drugie, nawet gdy ustalili miejsce pobytu dziecka, **jest pozbawiony** – w różnym zakresie – **możliwości utrzymywania z nim kontaktu**.

Taki stan rzeczy bardzo często nosi znamiona zaginięcia, co oznacza, że na fakt pozbawienia rodzica możliwości kontaktu z dzieckiem niejako „nakłada się” sytuacja, w której doszło do zaginięcia – często nie tylko dziecka, ale również drugiego rodzica czy opiekuna.

Zgodnie z definicją wskazaną w zarządzeniu nr 124 Komendanta Głównego Policji z dn. 04/06/2012 roku mówiącym m.in. o sposobie prowadzenia przez policję poszukiwania osoby zaginionej – zaginięcie osoby to zaistnienie zdarzenia uniemożliwiającego ustalenie miejsca pobytu osoby fizycznej i zapewnienie ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, wymagające jej odnalezienia albo udzielenia pomocy.

Jak zatem wynika z obu wskazanych definicji, oba stany faktyczne (porwanie rodzicielskie oraz zaginięcie) **mogą występować jednocześnie lub osobno:**

- **jednocześnie** – gdy np. jeden rodzic nagle i bez powiadomienia drugiego wywozi dziecko w nieznane miejsce i tam je zatrzymuje,
- **osobno** – gdy np. rodzic wywozi dziecko bez zgody drugiego rodzica w znane drugiemu rodzicowi miejsce, pozbawiając go jednak możliwości kontaktu z dzieckiem (wtedy możemy mówić jedynie o porwaniu rodzicielskim, a wskazanej sytuacji brak znamion zaginięcia) lub gdy osoba dorosła, pod pieczęą której znajdował się małoletni zaginęła w związku z zaistnieniem okoliczności zewnętrznych np. wypadku (wtedy mamy do czynienia z zaginięciem, ale nie z porwaniem rodzicielskim).

W tym miejscu podkreślić należy również, że przepisy omawianego zarządzenia nr 124 zawężająco definiują pojęcie „porwania rodzicielskiego”, kwalifikując do niego tylko takie sytuacje, w których żadne z rodziców nie ma ograniczonej władzy rodzicielskiej.

B. KATEGORIE OSÓB ZAGINIONYCH

Policja – w zależności od zaistniałych okoliczności – klasyfikuje osobę zaginioną do jednej z trzech kategorii. Kategoria, do której zakwalifikowano dane zaginięcie, warunkuje dalsze czynności podejmowane przez policję. Oznacza to, że **przypisanie do I, II lub III kategorii zaginięcia ma kluczowe znaczenie dla dalszych działań** podejmowanych przez policję.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjrzymy się zapisom zarządzenia dotyczącym I i III kategorii osób zaginionych.

Zaginiony zakwalifikowany – zgodnie z treścią zarządzenia nr 124 – do **kategorii I** jest *osobą, która opuściła nagle ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na jej szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności, albo uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia, zdrowia lub wolności, a w szczególności (...) małoletni do lat 15, którego zaginięcie zgłoszono po raz pierwszy (...).*

Do **kategorii III** zakwalifikowana zostanie m.in. *osoba małoletnia, zaginiona w związku z tzw. „porwaniem rodzicielskim”, o ile nie zaistniały przesłanki, które nakazywałyby zakwalifikowanie tej osoby do kategorii I.*

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na dwie okoliczności – istotne z punktu widzenia rodzica ofiary porwania rodzicielskiego – towarzyszące zaginięciu i mające znaczenie przy determinowaniu, czy dane zaginięcie należy zakwalifikować do kategorii I. Przepis wyraźnie wskazuje, że jeżeli **zagrożone jest życie, zdrowie lub wolność** osoby oraz jest ona **osobą małoletnią poniżej 15 roku życia**, zaginięcie należy zakwalifikować do kategorii I. Zatem domniemanie, że dziecko przebywa z jednym z rodziców nie zawsze będzie oznaczało, że jego życie, zdrowie lub wolność nie są zagrożone.

Okoliczności te mają kluczowe znaczenie dla dalszego toku postępowania. **W przypadku I kategorii zaginięć katalog działań zmierzających do ustalenia pobytu osoby zaginionej jest o wiele szerszy niż w przypadku zaginięcia z kategorii III.**

Warto również podkreślić, że **ustalenie, że osoba zaginiona jest poszukiwana w związku z prowadzonym postępowaniem karnym nie jest podstawą do odstąpienia od przyjęcia zawiadomienia** o zaginięciu osoby.

Każdej osobie zgłaszającej fakt zaginięcia wydaje się **bezpłatnie** zaświadczenie potwierdzające przyjęcie zawiadomienia o zaginięciu przez policję.

Przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu osoby powinien poinformować zawiadamiającego o najbliższym punkcie lub kontakcie do organizacji udzielającej pomocy prawnej lub psychologicznej rodzinom osób zaginionych oraz o całodobowej bezpłatnej linii 116 000 – Telefonie w sprawie zaginionego dziecka i nastolatka obsługiwanym przez Fundację ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych.

C. KTO JEST UPRAWNIONY DO ZGŁOSZENIA ZAGINIĘCIA

Co do zasady zgłoszenie zaginięcia osoby **przyjmuje się od każdego uprawnionego** (tj. członka rodziny, kierownika instytucji, w której zaginiony przebywał, przedstawiciela urzędu konsularnego lub każdej innej osoby, która w złożonym zawiadomieniu uzasadnia podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osoby zaginionej albo wskazuje jednoznacznie okoliczności zaginięcia osoby).

D. PRZYJĘCIE ZGŁOSZENIA ZAGINIĘCIA PRZEZ POLICJĘ

Jeśli – jak wskazano wyżej – porwanie rodzicielskie cechują okoliczności uzasadniające zgłoszenie zaginięcia dziecka policji, należy niezwłocznie zgłosić ten fakt na najbliższym posterunku policji.

Zawiadomienie o zaginięciu osoby jest obowiązany przyjąć dyżurny jednostki policji do której zgłosiła się osoba uprawniona lub wyznaczony przez niego policjant tej jednostki, co oznacza, że nie ma potrzeby czekać, aż na posterunku pojawią się funkcjonariusze odpowiedzialni w danej jednostce policji za poszukiwania osób zaginionych. Co więcej, właściwie każdy pełniący służbę policjant, do którego zgłosi się osoba uprawniona, jest zobowiązany przyjąć od niej zawiadomienie o zaginięciu osoby i niezwłocznie je przekazać dyżurnemu najbliższej jednostki policji. Przyjęcie zgłoszenia przez policję nie jest uzależnione od upływu określonego czasu od powzięcia przez zgłaszającego przekonania o zaginięciu. Oznacza to, że **policjant ma obowiązek przyjąć zgłoszenie natychmiast**. Od momentu stwierdzenia przez rodzica, że nie wie, gdzie znajduje się jego dziecko **nie musi upłynąć 24 czy 48 godzin!**

To nie czas, a konkretne okoliczności determinują, czy można mówić o zaginięciu, czy nie.

Zawiadomienie o zaginięciu osoby w wyniku porwania rodzicielskiego przyjmuje się od rodzica zgłaszającego zaginięcie i kwalifikuje do kategorii III w sytuacji gdy drugi rodzic lub opiekun prawny posiadający pełną władzę rodzicielską bez porozumienia ze zgłaszającym rodzicem zabiera osobę małoletnią, nie informując tego rodzica o nowym miejscu pobytu.

NIE DOKONUJE SIĘ PRZYJĘCIA ZAWIADOMIENIA O ZAGINIĘCIU OSOBY W WYNIKU PORWANIA RODZICIELSKIEGO jeżeli:

- możliwe jest zakwalifikowanie osoby do kategorii I lub II lub
- od właściwego sądu rodzinnego i opiekuńczego wpłynął do policji wniosek o ustalenie miejsca pobytu osoby małoletniej.

E. CZYNNOŚCI PODEJMOWANE PRZEZ POLICJĘ*

Policja podejmuje poszukiwanie osoby zaginionej niezwłocznie po otrzymaniu informacji o zaginięciu osoby.

W przypadku przyjęcia zgłoszenia osoby zakwalifikowanej do kategorii III należy m.in.:

- powiadomić właściwy sąd rodzinny i opiekuńczy o wszczęciu poszukiwań osoby małoletniej jako zaginionej, gdy z podanych okoliczności wynika, że nastąpiło porwanie rodzicielskie,
- poinformować zawiadamiającego o zasadności zwrócenia się do tego sądu z wnioskiem o wskazanie sposobu dalszego postępowania w przypadku ustalenia miejsca pobytu dziecka.

Co istotne, czynności w ramach poszukiwań małoletniego, którego zaginięcie zakwalifikowano do kategorii III, w ciągu pierwszych 30 dni od zawiadomienia wykonują policjanci komórki policji ds. nieletnich, a następnie przekazują materiały z analizą wykonanych czynności policjantom właściwym ds. poszukiwań i współpracują z nimi w wykonywaniu dalszych czynności.

**Na potrzeby niniejszego opracowania wskazujemy jedynie czynności, które policja powinna podjąć w przypadku zakwalifikowania zaginięcia dziecka do kategorii III. Katalog czynności właściwych dla I kategorii zaginięć znajduje się w końcowej części broszury, gdzie przytoczono treść dwóch pierwszych działów zarządzenia nr 124.*

F. ZAKOŃCZENIE POSZUKIWAŃ PRZEZ POLICJĘ

Policja **kończy poszukiwanie** zaginionej osoby gdy występuje jedna z szeregu przesłanek wskazanych w omawianym zarządzeniu. Wydaje się, że w przypadku porwania rodzicielskiego szczególnie znaczenie mają następujące z nich:

- **odnaleziono osobę** zaginioną ; przez odnalezienie należy rozumieć nawiązanie z nią bezpośredniego osobistego kontaktu przez policjanta lub funkcjonariusza innych służb, a jeśli dziecko przebywa za granicą – nawiązanie z nim bezpośredniego osobistego kontaktu przez pracownika właściwego przedstawicielstwa dyplomatycznego Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskania od zagranicznych władz informacji o odnalezieniu osoby (w tym miejscu należy wyraźnie podkreślić, że nawiązanie przez

policjanta kontaktu telefonicznego z rodzicem-porywaczem, który zapewnia organy ścigania, że "z dzieckiem wszystko w porządku" w żadnym wypadku nie powinno być przesłanką do odmowy wszczęcia lub do zakończenia poszukiwań dziecka!)

- ustalono miejsce pobytu osoby zaginionej;
- osoba zaginiona **powróciła do miejsca pobytu.**

Oznacza to zatem, że jeśli zgłoszono fakt zaginięcia dziecka, które najprawdopodobniej przebywa ze swoim drugim rodzicem w nieznanym miejscu i policja nawiąże bezpośredni kontakt z rodzicem, który dziecko uprowadził i z dzieckiem lub dokona ustalenia miejsca pobytu małoletniego albo gdy dziecko wróci do swego miejsca pobytu – zakończone zostaną dalsze działania policji związane z zaginięciem. I o ile ostatnia ze wskazanych przesłanek – **powrót do miejsca pobytu** – daje nadzieję na przywrócenie stanu poprzedniego i normalizacji kontaktów dziecka z drugim rodzicem, o tyle dwie pierwsze w praktyce często oznaczają, że prawidłowe kontakty z dzieckiem są nadal utrudnione bądź niemożliwe, a rodzic, którego prawa zostały naruszone nie może liczyć na ich ochronę przez policję.

W związku z taką sytuacją prawną i faktyczną w dalszej części niniejszego opracowania przyjrzymy się kolejnym instytucjom prawnym (m.in. przestępstwu z art. 211 kodeksu karnego, nakazowi wydana dziecka, tzw. Konwencji Haskiej)- związanym z naruszeniem tak podstawowego prawa jakim jest prawo do niezakłóconych kontaktów rodzica ze swoim dzieckiem i dziecka z obojgiem rodziców.

G. UCHYBIENIA W DZIAŁANIACH POLICJI

W przypadku gdy osoba zgłaszająca zaginięcie stwierdzi uchybienia w działaniach policji do jej dyspozycji pozostaje szereg narzędzi, którymi może się posłużyć dochodząc swoich praw.

Jeśli osoba zgłaszająca uzna, że funkcjonariusz przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu nie wypełnia w sposób prawidłowy swoich obowiązków, może skontaktować się z jego bezpośrednim przełożonym, szefem danej jednostki policji czy komendą wojewódzką policji. Warto w każdym takim przypadku **kontaktować się również z Fundacją ITAKA.**

Do ściśle formalnych instrumentów ochrony praw obywatela należy tzw. **skarga na policję.**

Kwestie związane z jej złożeniem reguluje Rozporządzenie Rady Ministrów z 8/01/2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków oraz odpowiednie zapisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Skargę można złożyć m.in. **pisemnie, mailem lub ustnie do protokołu**. Należy zwrócić szczególną uwagę na podanie w niej imienia i nazwiska osoby skarżącej oraz adresu. Warto również uzyskać potwierdzenie wpłynięcia skargi.

Skarga może dotyczyć m.in. niewłaściwego wykonywania zadań przez organy i ich pracowników, zaniedbań, naruszenia praworządności lub interesu osoby skarżącej, przewlekłości postępowania, bezduszności i zbędnego formalizmu w załatwianiu spraw przez ww. podmioty.

Co do zasady skarga powinna zostać rozpatrzona w ciągu miesiąca od jej wpłynięcia do właściwego organu.

H. ZGŁOSZENIE ZAGINIĘCIA FUNDACJI ITAKA – CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH ORAZ ZAKRES POMOCY ŚWIADCZONEJ PRZEZ FUNDACJĘ

Fundacja ITAKA świadczy całodobową pomoc osobom dotkniętym problemem zaginięcia – w tym rodzicom, których dzieci zostały uprowadzone.

W przypadku porwań rodzicielskich Fundacja ITAKA świadczy następującą pomoc:

- Pomoc poszukiwawczą
- Pomoc prawną
- Wsparcie psychologiczne dla rodziców i opiekunów
- Mediacje

Aby skorzystać z naszej pomocy można się z nami skontaktować pod bezpłatnym całodobowym **Telefonem 116 000 w Sprawie Zaginionego Dziecka i Nastolatka**.

Zaginięcie można zgłosić do Fundacji ITAKA telefonicznie, mailowo lub pocztą tradycyjną. Towarzyszy temu:

(1) wypełnienie, podpisanie i przesłanie formularza zgłoszenia zaginięcia (format PDF) dostępnego na stronie internetowej www.zaginieni.pl,

(2) przesłanie kopii lub skanu zaświadczenia o przyjęciu zgłoszenia zaginięcia wydanego na żądanie osoby zgłaszającej przez policję,

(3) przesłanie do Fundacji aktualnego zdjęcia zaginionego dziecka – odbitki lub w formie elektronicznej.

Do dyspozycji rodziców, którzy nie wiedzą dokąd i w jakich okolicznościach wyjechało ich dziecko, pozostaje zespół psychologów, prawników oraz mediator rodzinny.

Fundacja ITAKA co do zasady kończy poszukiwania zaginionej osoby, gdy zachodzą wymienione w punkcie D przesłanki zakończenia poszukiwań przez policję.

II. UPROWADZENIE – PRZESTĘPSTWO Z ART. 211 KODEKSU KARNEGO, ORZECZNICTWO I DOKTRYNA DOTYCZĄCE ART. 211 KODEKSU KARNEGO, UPROWADZENIE DZIECKA PRZEZ RODZICA W INNYCH KRAJACH EUROPEJSKICH

A. PRZESTĘPSTWO Z ART. 211 KODEKSU KARNEGO

Jak wynika z doświadczeń Fundacji ITAKA i w związku z faktem coraz powszechniej występującego zjawiska porwań rodzicielskich, uprowadzenie osoby małoletniej przez jednego z rodziców może nosić znamiona przestępstwa wskazanego w art. 211 kodeksu karnego.

Artykuł ten mówi, że *kto – **wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – uprowadza lub zatrzymuje małoletniego poniżej 15 lat albo osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.***

Jak bezpośrednio wynika z przepisu czyn zabroniony polega na czynności uprowadzenia dziecka lub czynności jego zatrzymywania, przy czym należy podkreślić, że przepis odnosi się bezpośrednio do naruszania praw m.in. rodzica (osoba powołana do opieki lub nadzoru) przez osobę uprowadzającą.

Zatem do dokonania przestępstwa z omawianego artykułu nie jest konieczne naruszenie dobra osoby podopiecznej. Możliwe jest przy tym wyłączenie bezprawności takiego czynu, gdy wystąpią okoliczności wskazujące na jego znikomą szkodliwość społeczną (np. gdy ojciec dziecka korzystając z prawa do kontaktu, zatrzyma je nieznacznie dłużej niż zostało to uzgodnione z matką).

Rozstrzygnięcie, czy w danych okolicznościach doszło do popełnienia przestępstwa z art. 211 kodeksu karnego jest w polskiej doktrynie i orzecznictwie silnie związane z zakresem praw przysługujących jednemu i drugiemu rodzicowi, o czym będzie mowa w kolejnym rozdziale.

Przestępstwo z art. 211 kodeksu karnego jest przestępstwem publicznoskargowym (ściganym z urzędu), co oznacza, że **policja lub prokuratura** – po uzyskaniu wiarygodnych informacji uzasadniających przyjęcie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa – **wszczyna dochodzenie lub śledztwo**. Należy przy tym podkreślić, że w postępowaniu przed sądem pokrzywdzony może stać się stroną m.in. jeśli wystąpi w roli **oskarżyciela posiłkowego**. Rola ta pozwoli mu na uczestniczenie w sprawie w szerszym zakresie, niż gdyby występował jedynie w roli pokrzywdzonego. Warto zatem zadbać, aby na odpowiednim etapie postępowania zgłosić stosowne oświadczenie o przystąpieniu do procesu i woli działania w nim obok prokuratora.

W przypadku, gdy odmówiono wszczęcia śledztwa lub dochodzenia lub gdy umorzono postępowanie, pokrzywdzonemu rodzicowi przysługuje **zażalenie na odmowę** – wnoszone do sądu właściwego do rozpoznania sprawy. Sąd ten może uchylić albo utrzymać w mocy postanowienie prokuratora. Jeśli sąd uchyli postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub dochodzenia albo postanowienie o umorzeniu tych postępowań, wskazuje powody uchylecia oraz – w razie potrzeby – okoliczności, które należy wyjaśnić i czynności, które należy przeprowadzić. Wskazania te są dla prokuratora wiążące. Sąd nie może jednak nakazać prokuratorowi wniesienia aktu oskarżenia.

Jeśli prokurator nadal nie znajduje podstaw do wniesienia aktu oskarżenia, wydaje postanowienie o umorzeniu śledztwa lub dochodzenia bądź postanowienie o odmowie wszczęcia tych postępowań. W takiej sytuacji **pokrzywdzony może wnieść akt oskarżenia**. Akt oskarżenia wnoszony przez pokrzywdzonego powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata.

B. ORZECZNICTWO I DOKTRYNA DOTYCZĄCE ART. 211 KODEKSU KARNEGO

Jak wspomniano w poprzednim rozdziale – to, jaka wiązka praw przysługuje rodzicowi względem dziecka zdaje się determinować rozstrzygnięcie, czy w danym przypadku doszło do popełnienia przestępstwa, czy nie.

Analizowane orzeczenia Sądu Najwyższego zdają się jednoznacznie wskazywać, że – choć przepis wprost tego nie określa – sprawcą czynu zabronionego określonego w treści art. 211 kodeksu karnego może być jedynie taki rodzic, którego władza rodzicielska została ograniczona lub zawieszona, bądź który został tej władzy pozbawiony. W przypadku możliwości popełnienia wskazanego czynu przez rodzica, któremu przysługuje **pełnia władzy rodzicielskiej** pojawiające się w doktrynie stanowiska wskazują, że **do popełnienia przestępstwa nie dochodzi**.

Mając na uwadze fakt, że decyzja dotycząca miejsca pobytu dziecka – należąc do **istotnych spraw dziecka** – powinna zapaść w wyniku porozumienia rodziców, a nie samowolnego działania jednego z nich, interpretacja art. 211 kodeksu karnego wydaje się nazbyt zawężająca.

Stanowisko przyjęte w orzecznictwie oraz doktrynie jest tym bardziej niezrozumiałe, gdy weźmie się pod uwagę fakt, że w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat nie uległo ono istotnej modyfikacji, podczas gdy warunki społeczne (w tym sytuacja rodziny oraz swoboda przemieszczania się) istniejące w Polsce uległy olbrzymim przemianom. Trudno bowiem znaleźć logiczne uzasadnienie tego że, mimo iż prawa jednego z rodziców są łamane, a dziecko w wyniku powstałej sytuacji – będąc pozbawione możliwości kontaktu z drugim rodzicem – często ponosi znaczny uszczerbek na zdrowiu i dobrostanie psychicznym, policja i prokuratura odmawiają pomocy, a orzeczenia sądów są niekorzystne dla strony pokrzywdzonej zaistniałym stanem rzeczy.

C. UPROWADZENIE DZIECKA PRZEZ RODZICA W INNYCH KRAJACH EUROPEJSKICH

Analiza stanu prawnego w innych krajach europejskich pozwala stwierdzić, że w niektórych z nich uprowadzenie lub zatrzymanie dziecka przez jednego z rodziców – wbrew woli drugiego – jest przestępstwem. Oznacza to, że bez względu na więzkę przysługujących rodzicowi praw – jego samowolna decyzja o miejscu przebywania dziecka jest sankcjonowana w przepisach karnych. Istnieje też kilka systemów - podobnych do polskiego - gdzie przepisy nie uznają za przestępstwo uprowadzenie lub zatrzymanie dziecka przez jednego z rodziców, gdy oboje posiadają pełnię władzy rodzicielskiej.

III. PORWANIA RODZICIELSKIE A INSTRUMENTY PRAWA CYWILNEGO

W poprzedniej części broszury wskazane zostały sytuacje związane z porwaniem rodzicielskim, w których rodzic zwracać się może o pomoc bezpośrednio do organów ścigania (policji, prokuratury), istnieje jednak szereg rozwiązań – wynikających głównie z przepisów prawa cywilnego (rodzinnego i opiekuńczego) pozwalających pokrzywdzonemu rodzicowi podjąć inne działania zmierzające do ustalenia sytuacji prawnej dziecka, a w konsekwencji przywrócenia kontaktów z nim.

Wspomniane rozwiązania opisane zostały poniżej. Poprzedzono je wyjaśnieniem pewnych pojęć z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, których zrozumienie ułatwi pełniejsze i bardziej sprawne korzystanie z dostępnych instrumentów prawnych.

A. SPRAWOWANIE PIECZY NAD DZIECKIEM – INSTYTUCJE PRAWNE

Instytucjami związanymi ze sprawowaniem pieczy nad dzieckiem w polskim prawie są przede wszystkim:

- **władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem**

oraz pełniące funkcję jej substytutów (zamienników):

- **opieka,**

- **kuratela** (głównie o charakterze przejściowym),

- **nadzór.**

W życiu codziennym najczęściej będziemy mieli do czynienia ze sprawowaniem pieczy nad dzieckiem w postaci wykonywania władzy rodzicielskiej, rzadziej sprawowania opieki lub nadzoru nad nim.

W związku z powyższym rodzic chcący odzyskać swoje uprowadzone lub zatrzymane przez drugiego rodzica/opiekuna prawnego małoletnie dziecko, powinien być zorientowany w kwestiach dotyczących przysługującej mu władzy rodzicielskiej lub odpowiednio opieki, by móc wykorzystać płynące z niej uprawnienia, stosownie do przysługującego mu zakresu tej władzy lub opieki.

1. Władza rodzicielska

Władza rodzicielska, w myśl regulacji kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, obejmuje ogół praw i obowiązków rodziców względem dziecka, mających na celu zapewnienie mu należytej pieczy, a także strzeżenie jego interesów, zgodnie z dobrem dziecka oraz interesem społecznym.

Władza rodzicielska nad dzieckiem trwa do osiągnięcia przez nie pełnoletniości i z reguły przysługuje obydwójgu rodzicom.

W przypadku **matki** zasadniczo powstaje ona z mocy ustawy z chwilą narodzin dziecka, natomiast w przypadku **ojca** zależy ona od tego, czy dziecko pochodzi ze związku małżeńskiego, czy też nie.

Jeżeli – zgodnie z art. 62 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – dziecko urodziło się **w czasie trwania małżeństwa** lub **przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia** domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. W tej sytuacji ojciec również nabywa władzę rodzicielską wraz z urodzeniem się dziecka. Jeżeli jednak dziecko urodziło się **po upływie trzystu dni od orzeczenia separacji**, domniemanie to nie znajdzie zastosowania.

W przypadku **dziecka pozamałżeńskiego** władza rodzicielska ojca powstaje z chwilą **uznania dziecka przez ojca** lub **sądowego ustalenia ojcostwa**.

Od klasycznego modelu władzy rodzicielskiej – przysługującej obydwójgu rodzicom – możliwe są następujące przykładowe modyfikacje, powstałe na skutek różnych sytuacji życiowych oraz zdarzeń prawnych.

Władza rodzicielska może:

- przysługiwać jednemu z rodziców, gdy drugi jest jej całkowicie pozbawiony;
- przysługiwać jednemu z rodziców, gdy drugi posiada ją w ograniczonym zakresie, każdorazowo doprecyzowanym przez sąd;
- nie przysługiwać żadnemu z rodziców lub przysługiwać w ograniczonym zakresie;
- nie przysługiwać jednemu lub obydwójgu rodzicom na skutek zawieszenia na czas trwania przemijającej przeszkody w jej wykonywaniu.

Władza rodzicielska może również zostać przywrócona, gdy sąd stwierdzi zaistnienie ku temu odpowiednich przesłanek.

Źródłem powyższych modyfikacji władzy rodzicielskiej może być przykładowo:

- **wyrok rozwodowy/separacyjny**, w którym sąd orzeka również o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej przez małżonków – strony procesu o rozwód lub separację;
- **wyrok sądu dotyczący wyłącznie kwestii rozkładu władzy rodzicielskiej** między rodzicami małoletniego dziecka;
- **wyrok sądu dotyczący ustalenia ojcostwa/macierzyństwa**, w którym sąd ustala również kwestię władzy rodzicielskiej;
- **małoletniość lub ubezwłasnowolnienie rodzica**, któremu nie przysługuje władza rodzicielska do momentu uzyskania pełnoletniości lub uchylenia ubezwłasnowolnienia, wówczas z mocy prawa nabywa władzę rodzicielską;
- **orzeczenie sądu przywracające władzę rodzicielską** jednemu lub obydwójgu rodzicom;
- **uznanie** dziecka.

Kontakty

Nie bez znaczenia dla sytuacji prawnej rodzica pozostaje również prawo do **kontaktów** z dzieckiem, których **częstotliwość i zakres nie jest uzależniony wyłącznie od posiadania** danego zakresu **władzy rodzicielskiej**, ponieważ rodzic (nawet pozbawiony władzy rodzicielskiej lub któremu zawieszono jej wykonywanie) ma prawo i obowiązek realizować kontakty z dzieckiem w zakresie ustalonym przez sąd.

Oznacza to, że należy wskazać na wyraźne rozróżnienie pomiędzy pojęciem „władzy rodzicielskiej” a „kontaktów z dzieckiem”.

Możliwa jest również sytuacja, kiedy rodzic **nie mający władzy rodzicielskiej** zostaje również **pozbawiony prawa do kontaktów** z dzieckiem – zazwyczaj ze względu na poważne i realne zagrożenie, jakie stwarza dla dobra dziecka.

2. Opieka

Jeżeli żadnemu z rodziców nie przysługuje władza rodzicielska albo jeżeli rodzice są nieznani, ustanawia się dla dziecka opiekę.

Przykładowe sytuacje, w których władza rodzicielska nie przysługuje rodzicom to:

- **śmierć** obojga rodziców;

- **brak pełnej zdolności do czynności prawnych** rodziców, np. gdy są małoletni lub ubezwłasnowolnieni;
- **pozbawienie** lub **zawieszenie władzy** rodzicielskiej rodziców – w związku z różnymi przyczynami;
- **brak przyznania ojcu** w wyroku ustalającym ojcostwo **władzy** rodzicielskiej, przy jednoczesnym braku władzy rodzicielskiej matki dziecka.

Opiekun – zgodnie z treścią art. 155 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego – sprawuje pieczę nad osobą i majątkiem pozostającego pod opieką, podlegając przy tym nadzorowi sądu rodzinnego i opiekuńczego.

Jeżeli opiekun doznaje przemijającej przeszkody w sprawowaniu pieczy, sąd rodzinny i opiekuńczy może ustanowić **kuratora**.

Ustanowienie opieki:

Sąd opiekuńczy wszczyna postępowanie o ustanowienie opieki z urzędu. Możliwe jest również wskazanie sądowi okoliczności uzasadniających stosowną ingerencję.

Jeśli osoba rzeczywiście wykonuje obowiązki opiekuna w stosunku do osoby i majątku dziecka, a nie ma uregulowanej sytuacji prawnej, powinna zwrócić się do sądu o jej uregulowanie. W przeciwnym razie może narazić się nawet na zarzut uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego. Sądem właściwym jest sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu.

3. Nadzór

Kolejną możliwą instytucją stosowaną wobec małoletniego dziecka jest nadzór.

Przykładem ustanowienia nadzoru jest umieszczenie małoletniego w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub ośrodka szkolno-wychowawczym.

Opiekun i sprawujący nadzór pełni wobec małoletniego, nad którym sprawuje opiekę lub nadzór funkcje analogiczne do tych sprawowanych przez rodzica posiadającego władzę rodzicielską nad dzieckiem.

B. ODZYSKANIE UPROWADZONEGO DZIECKA – INSTRUMENTY PRAWNE

Rodzic nie powinien swoim niewłaściwym zachowaniem utrudniać drugiemu z rodziców realizacji przysługujących mu względem dziecka praw, niezależnie od ich zakresu.

Zgodnie z art. 98 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego rodzice są przedstawicielami ustawowymi dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską. Każdy z nich – o ile nie decyduje o istotnych sprawach dziecka – może działać samodzielnie, z drobnymi wyłączeniami w reprezentacji dziecka przy określonych czynnościach prawnych. Jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, każde z nich jest jednocześnie obowiązane i uprawnione do jej wykonywania.

Jednak **o istotnych sprawach dziecka rodzice** – nawet żyjący w rozłączeniu – **rozstrzygają wspólnie**, a dopiero w braku porozumienia między nimi rozstrzyga sąd opiekuńczy.

Warunkiem wspólnego podejmowania decyzji jest oczywiście stosowny zakres uprawnień rodzica, płynący głównie z faktu posiadania **pełni władzy rodzicielskiej**. Jednak nie wyklucza to sytuacji, kiedy rodzic, któremu przysługuje **ograniczona władza rodzicielska** będzie miał prawo - stosownie do zakresu ograniczenia, zawartego we właściwym orzeczeniu sądowym - **współdecydować z drugim z rodziców o istotnych sprawach** dziecka.

Co zatem oznacza pojęcie „istotne sprawy dziecka”?

Zakres **istotnych spraw dziecka** nie jest zawarty wprost w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Doprecyzowują go rozliczne orzeczenia Sądu Najwyższego, tworzące otwarty katalog, który podzielić można na dwie grupy spraw, tj.:

- doniosłych ze względu na ich ogólny charakter, są to tzw. **sprawy zawsze istotne** dla dziecka, np. czasowe powierzenie pieczy nad dzieckiem, decyzja o dokonaniu zabiegu operacyjnego, zapewnienie dziecku odpowiednich warunków mieszkaniowych i - co bardzo istotne z punktu widzenia porwań rodzicielskich zarówno krajowych jak i zagranicznych – **decydowanie o wyjeździe dziecka za granicę, zarówno na pobyt stały jak też czasowy, wyjazdy dziecka na zagraniczne wakacje**, czy też **ustalenie miejsca pobytu dziecka**.

- istotnych ze względu na ich **doniosłość w konkretnej sprawie**.

Gdy rodzic chce zdecydować w kwestii dotyczącej dziecka, względem którego posiada pełnię władzy rodzicielskiej lub sprawuje ograniczoną do istotnych spraw dziecka władzę rodzicielską (co należy weryfikować zawsze zgodnie z treścią orzeczenia sądowego) – powinien powyższe konsultować z

drugim z rodziców posiadającym pełną lub ograniczoną do istotnych spraw dziecka władzę rodzicielską.

Jeżeli jednak **napotyka przeszkody w porozumieniu** z drugim z rodziców, nie chcąc narażać się na zarzut nadużycia władzy rodzicielskiej poprzez samowolną decyzję, powinien **skierować wniosek do sądu opiekuńczego** właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dziecka, by ten podjął stosowną decyzję. Rozstrzygnięcie następuje z reguły po wysłuchaniu dziecka, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie rozwój umysłowy, stan zdrowia, czy też stopień dojrzałości dziecka. Sąd z reguły umożliwia też wysłuchanie obojga rodziców.

Jak jasno wynika z powyższego – **wszelkie wyjazdy z dzieckiem na dłuższy pobyt**, w tym również wyjazdy zagraniczne, nawet wakacyjne, jako należące do istotnych spraw dziecka **wymagają konsultacji i aprobaty obydwójga rodziców** posiadających pełną władzę rodzicielską lub ograniczoną do decydowania o istotnych sprawach dziecka.

W przypadku samowolnej decyzji rodzica w tej mierze drugi z rodziców, któremu przysługuje pełna lub ograniczona do istotnych spraw dziecka władza rodzicielska, może podjąć stosowne kroki prawne mające na celu odzyskanie dziecka, zwłaszcza jeśli miejsce pobytu dziecka zabezpieczone było przy nim lub przy obydwójgu wspólnie dotychczas zamieszkujących rodzicach. Może też ograniczyć się do żądania realizacji swoich uprawnień polegających np. na kontaktach z dzieckiem, decydowaniu o jego istotnych sprawach, co oczywiście uniemożliwia fizyczny brak dziecka.

Również rodzic **pozbawiony władzy rodzicielskiej** lub mający zawieszoną władzę rodzicielską, czy też ograniczony w swoich prawach w stopniu znacznym, tj. bez możliwości decydowania o istotnych sprawach dziecka, ma **prawo** domagać się realizacji przysługujących mu **kontaktów z dzieckiem**.

Żadnych natomiast praw w zakresie przywrócenia relacji z dzieckiem nie posiada rodzic pozbawiony całkowicie władzy rodzicielskiej oraz pozbawiony możliwości kontaktów z dzieckiem, przynajmniej do czasu kiedy ich nie odzyska.

1. Nakaz wydania dziecka

Rodzic posiadający **pełną władzę rodzicielską** lub **ograniczoną do decydowania o istotnych sprawach dziecka** w sytuacji, kiedy drugi rodzic samowolnie uprowadzi lub zatrzyma dziecko, ma prawo w każdym przypadku wystąpić do sądu opiekuńczego miejsca zamieszkania dziecka, a jeżeli dziecko nie ma wyraźnie określonego miejsca zamieszkania, wówczas miejsca pobytu dziecka z **wnioskiem o odebranie dziecka**.

Jeżeli miejsce zamieszkania dziecka nie jest znane, sąd może przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia miejsca pobytu dziecka, kierując odpowiednie żądanie do policji (w tym celu wydaje **ogólnopolski nakaz poszukiwań**).

Jeżeli jednak **toczy się już postępowanie między małżonkami** o rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa, czy też postępowanie dotyczące władzy rodzicielskiej, wówczas wniosek składać należy do sądu, przed którym toczy się to postępowanie.

W przypadku uwzględnienia wniosku sąd wydaje **postanowienie o odebraniu dziecka**, w którym określa **termin**, w którym **dziecko** powinno być **wydane wnioskodawcy**. Postanowienie takie staje się skuteczne i wykonalne już z chwilą jego ogłoszenia na rozprawie.

Po bezskutecznym **upływie terminu** wyznaczonego przez sąd rodzic może zwrócić się ponownie do sądu o **pomoc przy fizycznym odbiorze dziecka**, rozpoczynając tym samym drugi etap postępowania o oddanie dziecka, tj. fazę wykonawczą. Sąd zleci wówczas **kuratorowi sądowemu** przymusowe odebranie dziecka. Kurator taki jest zobowiązany do odebrania dziecka od każdego u kogo się ono znajduje.

Kurator, do którego zwrócił się sąd, powinien:

- **powiadomić** o terminie swoich czynności **rodzica-wnioskodawcę**;
- w razie potrzeby może zażądać **pomocy** odpowiednich instytucji (**policji**, pomocy społecznej);
- sporządzić **pisemną notatkę** z przebiegu działań.

W przypadku **przeszkód** uniemożliwiających odebranie dziecka (np. **ukrywanie dziecka**) kurator sądowy **informuje o tym prokuratora**, który może wszcząć postępowanie w związku z przestępstwem określonym w treści art. 232 kodeksu karnego polegającym na wywieraniu przemocą lub groźbą wpływu na czynności urzędowe sądu.

Jeżeli takie zawiadomienie okaże się bezskuteczne, kurator kieruje do sądu opiekuńczego wniosek o zarządzenie w przedmiocie **przymusowego doprowadzenia osoby zobowiązanej** w celu złożenia przez nią oświadczenia o miejscu pobytu dziecka. Postępowanie wykonawcze może być podjęte na nowo na podstawie tego samego postanowienia o odebraniu dziecka, jeżeli zobowiązany w okresie trzech miesięcy od wydania postanowienia nie wydał dziecka.

2. Ustalenie miejsca pobytu dziecka

Rodzic bezprawnie pozbawiony kontaktu z dzieckiem może złożyć **wniosek do sądu opiekuńczego** właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dziecka o **ustalenie miejsca pobytu dziecka przy nim** – o ile nie zapadło wcześniej orzeczenie o rozwodzie czy separacji między rodzicami, w którym już ustalono miejsce pobytu dziecka.

Działanie takie może mieć również **charakter zapobiegawczy** – w sytuacji, kiedy dziecko mieszka z jednym z rodziców, który nie respektuje zasady współdecydowania z drugim z rodziców o istotnych sprawach dziecka i w związku z tym istnieje zagrożenie polegające na niebezpieczeństwie uprowadzenia dziecka przez rodzica, u którego aktualnie zamieszkuje.

Składając wniosek o ustalenie miejsca pobytu dziecka, warto również rozważyć złożenie wniosku o **zabezpieczenie miejsca pobytu na czas toczącej się sprawy**.

3. Egzekucja kontaktów z dzieckiem

Jeżeli **rodzic mający prawo do kontaktów z dzieckiem** został ich pozbawiony, ma prawo **domagać się realizacji kontaktów z dzieckiem na drodze sądowej**.

Jak wskazują bowiem orzeczenia Sądu Najwyższego:

Rodzicom przysługuje prawo do osobistej styczności z dzieckiem, jest ono ich prawem osobistym i niezależnym od władzy rodzicielskiej. Przysługuje rodzicom, mimo pozbawienia ich władzy rodzicielskiej, jej zawieszenia lub ograniczenia (SN w uchwale z dnia 26 września 1983 r., III CZP46/83 (OSNCP 1984, nr 4, poz.49).

Uniemożliwienie utrzymywania właściwego kontaktu osobistego pomiędzy rodzicem a dzieckiem narusza w zasadzie interes małoletniego i może stanowić przyczynę uzasadniającą zmianę prawomocnego postanowienia regulującego wykonywanie władzy rodzicielskiej (SN postanowienie z dnia 30 sierpnia 1977 r., III CRN 204/77).

Pismo procesowe złożone w odpowiednim sądzie rejonowym lub okręgowym (w zależności od okoliczności), powinno – oprócz spełnienia wymogów formalnych - **szczegółowo określać sposób zabezpieczenia** poprzez wskazanie, że kontakt z dzieckiem będzie odbywać się np. w każdy trzeci weekend miesiąca, od piątku od godz.18.00 do niedzieli godz. 18.00 bez lub z udziałem drugiego rodzica.

4. **Pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej**

Zgodnie z art. 111 par. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo **jeżeli rodzice nadużywają władzy** rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka, **sąd opiekuńczy pozbawi rodziców władzy rodzicielskiej**. Pozbawienie władzy rodzicielskiej może być także orzeczone **w stosunku do jednego z rodziców**.

Porwanie dziecka przez jednego z rodziców bez wiedzy i woli drugiego rodzica uprawnionego do decydowania o istotnych sprawach dziecka jest przykładem **drastycznego nadużycia władzy rodzicielskiej**, uprawniającego do wnioskowania przez rodzica, którego pozbawiono kontaktu z dzieckiem o ograniczenie, a nawet pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Tak też Sąd Najwyższy wypowiedział się w orzeczeniu z dnia 7 sierpnia 1982 r., VIKZP 18/82, OSNPG 1982, nr 10, poz. 137, że *wywiezienie małoletniego dziecka za granicę przez jednego z rodziców posiadających pełnię władzy rodzicielskiej, które w konsekwencji oznacza pozbawienie małoletniego dziecka naturalnego środowiska rodzinnego i kontaktu z drugim z rodziców i zatrzymanie go na stałe w państwie wbrew woli drugiego z rodziców może na gruncie prawa rodzinnego stanowić podstawę do wydania przez sąd opiekuńczy orzeczenia o ograniczeniu lub pozbawieniu władzy rodzicielskiej rodzica, który dokonał uprowadzenia dziecka za granicę.*

Sprawa o pozbawienie/ograniczenie władzy rodzicielskiej rozpoznawana jest w trybie nieprocesowym. Może ona zostać **wszczęta na wniosek każdego z rodziców lub z urzędu**. Właściwym do orzekania w sprawach w zakresie władzy rodzicielskiej jest sąd opiekuńczy – sąd rejonowy miejsca zamieszkania osoby, której postępowanie ma dotyczyć, a w braku miejsca zamieszkania – sąd opiekuńczy miejsca jej pobytu. Jeżeli brak i tej podstawy – właściwy jest sąd rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy.

C. PREWENCJA – WYRAŻENIE ZGODY NA WYDANIE DZIECKU PASZPORTU

Jeżeli jeden z rodziców przewiduje **możliwość wyjazdu dziecka za granicę** z drugim z rodziców, w przypadku gdy konieczne jest posługiwanie się paszportem i gdzie istnieje **zagrożenie uprowadzenia dziecka**, może temu **zapobiec** podejmując odpowiednie kroki prawne.

Chodzi tu zwłaszcza o sytuację, kiedy obydwój rodzice mają pełnię władzy rodzicielskiej, bądź jeden z nich ma ją ograniczoną do współdecydowania o istotnych sprawach dziecka. Wówczas bowiem obydwój muszą wyrazić zgodę na wyrobienie dziecku paszportu.

Rodzic żywiący obawy co do zasadności wykorzystania paszportu dziecka ma pełne prawo nie wyrazić zgody na jego wyrobienie, wówczas drugi rodzic ma prawo wystąpić do sądu opiekuńczego z wnioskiem o jego wyrobienie, co pozwoli na uzyskanie obiektywnego rozstrzygnięcia w postaci orzeczenia sądu.

Jeżeli jeden z rodziców jest całkowicie pozbawiony lub ograniczony we władzy rodzicielskiej, bez możliwości współdecydowania w kwestii wydania dziecku paszportu, wówczas rodzic posiadający władzę rodzicielską w nieograniczonym zakresie sam zdecyduje o wyrobieniu dziecku paszportu.

IV. MIĘDZYNARODOWE PORWANIA RODZICIELSKIE

A. EUROPEJSKI NAKAZ ARESZTOWANIA

Europejski Nakaz Aresztowania to instrument prawny umożliwiający państwom Unii Europejskiej zapobieganie ukrywaniu się sprawców poważnych przestępstw na terytorium państwa innego niż to, w którym do przestępstwa doszło. Osobę poszukiwaną, zatrzymaną w jednym z państw Unii Europejskiej będzie można szybko odesłać do państwa, w którym zostało przez nią popełnione przestępstwo, w celu przeprowadzenia procesu.

Europejski Nakaz Aresztowania może zostać wydany przez odpowiednie władze sądownicze państwa członka Unii Europejskiej, jeśli przestępstwo, w związku z popełnieniem którego jest wydawany, zagrożone jest karą co najmniej roku pozbawienia wolności lub jeśli poszukiwana osoba już została skazana na co najmniej 4 miesiące pozbawienia wolności.

Dla rodzica porwanego dziecka instytucja ta może mieć znaczenie w następujących okolicznościach:

- Europejski Nakaz Aresztowania może zostać wydany w związku z popełnieniem **przestępstwa z art. 211 kodeksu karnego**, jeśli sprawca (drugi rodzic) został prawomocnie skazany przez sąd na co najmniej **4 miesiące pozbawienia wolności** i uciekł z dzieckiem do innego kraju Unii Europejskiej,
- Europejski Nakaz Aresztowania może zostać wydany w związku z popełnieniem **przestępstwa z art. 211 kodeksu karnego**, jeśli przeciwko sprawcy (drugiemu rodzicowi) toczy się postępowanie karne i **postawiono mu zarzuty** ze wskazanego artykułu, a przed rozpoczęciem procesu uciekł z dzieckiem do innego kraju Unii Europejskiej.
- Europejski Nakaz Aresztowania może zostać wydany **w związku z popełnieniem przestępstwa innego niż z art. 211 kodeksu karnego**, gdy spełnione zostaną odpowiednie przesłanki formalne, co dla rodzica uprowadzonego dziecka oznacza tyle, że jeśli rodzic-porywacz jest jednocześnie poszukiwany w związku z popełnieniem innego przestępstwa zagrożonego karą do 3 lat pozbawienia wolności, w pewnych okolicznościach można wydać Europejski Nakaz Aresztowania.

Zastosowanie Europejskiego Nakazu Aresztowania **jest szybsze od ekstradycji**. Uniemożliwia państwom Unii Europejskiej odmowę wydania ich obywatela do innego państwa w celu

przeprowadzenia procesu. Są one zobowiązane do przekazania swojego obywatela w ciągu trzech miesięcy lub dziewięćdziesięciu dni od jego aresztowania.

Na podstawie Europejskiego Nakazu Aresztowania nie jest wymagana podwójna kryminalizacja (zarzucany czyn nie musi być zabroniony pod groźbą kary w państwie, w którym popełniono przestępstwo oraz w państwie, z którego ma być wydany sprawca) w przypadku 32 przestępstw, do których zalicza się m.in.:

- terroryzm,
- handel ludźmi,
- pornografię dziecięcą i eksploatację dzieci,
- nielegalny handel bronią,
- korupcję i oszustwa,

jeżeli w kraju wydającym nakaz są one zagrożone karą minimum trzech lat pozbawienia wolności. W przypadku pozostałych kategorii przestępstw zasada podwójnej kryminalizacji nadal obowiązuje.

Jeżeli nakaz europejski dotyczy osoby niebędącej obywatelem polskim, okoliczność, że czyn nie jest przestępstwem według prawa polskiego, nie stanowi przeszkody do wykonania nakazu europejskiego, o ile dotyczy on czynu zagrożonego w państwie jego wydania karą co najmniej 3 lat pozbawienia wolności albo czynu, za który może być orzeczony co najmniej w tym samym wymiarze inny środek polegający na pozbawieniu wolności.

B. KONWENCJA HASKA

Konwencja dotycząca cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzona w Hadze dnia 25 października 1980 r. (Dz. U. z dnia 25 września 1995 r.) jest głównym instrumentem prawnym, regulującym kwestię porwań rodzicielskich w przypadku uprowadzenia lub zatrzymania dziecka w innym państwie. Ma chronić przed szkodliwymi dla dziecka skutkami takich działań, a jej głównym celem jest nie rozstrzygnięcie, przy kim dziecko ma mieć miejsce pobytu, ale **przywrócenie stanu poprzedniego, który został naruszony bezprawnym uprowadzeniem lub zatrzymaniem** dziecka.

1. Zakres zastosowania

Konwencja ma zastosowanie jedynie do uprowadzeń i zatrzymań międzynarodowych. Jeżeli dziecko zostało uprowadzone bądź zatrzymane w obrębie tego samego kraju, Konwencja Haska nie ma zastosowania.

Konwencję Haską podpisały 84 państwa (*aktualna lista państw będących sygnatariuszami Konwencji dostępna jest na stronie internetowej http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=24*) i ma ona zastosowanie tylko wtedy, gdy doszło do uprowadzenia lub zatrzymania dziecka w jednym z umawiających się państw. Ponadto Konwencja znajduje zastosowanie tylko wtedy, gdy **bezpośrednio przed zatrzymaniem lub uprowadzeniem dziecko miało miejsce stałego pobytu w jednym z umawiających się państw**. Oznacza to, że aby móc stosować Konwencję, niezbędne jest, aby oba państwa – to w którym dziecko miało miejsce pobytu przed zatrzymaniem i uprowadzeniem oraz to, do którego zostało uprowadzone bądź w którym zostało zatrzymane – były sygnatariuszami Konwencji.

Przepisy Konwencji znajdują również wtedy zastosowanie, gdy dziecko zostało na krótki okres bezprawnie uprowadzone lub zatrzymane do państwa trzeciego (niebędącego sygnatariuszem Konwencji), a następnie zostanie przewieziona do innego państwa będącego stroną Konwencji.

Organami właściwymi, decydującymi o wniosku o wydanie dziecka, są organy tego państwa, w którym dziecko aktualnie przebywa.

2. Wniosek o wydanie dziecka

Wniosek o wydanie dziecka można złożyć, gdy:

- dziecko **nie ukończyło 16 lat**,
- dziecko zostało **uprowadzone lub zatrzymane w państwie stronie** Konwencji,
- dziecko **miało miejsce stałego pobytu w państwie stronie** Konwencji – w czasie, gdy doszło do jego uprowadzenia,
- wskutek uprowadzenia lub zatrzymania doszło do **naruszenia prawa do opieki**, a wnioskodawca skutecznie wykonywał to prawo w chwili uprowadzenia lub zatrzymania.

Podstawowe pojęcia

Uprowadzenie - przemieszczenie dziecka z terytorium jednego państwa-strony Konwencji na terytorium drugiego państwa będącego jej stroną, bez zgody osoby mającej prawo do opieki nad nim.

Bezprawne zatrzymanie – sytuacja, gdy dziecko przebywa czasowo na terytorium drugiego państwa bez naruszenia czyjegoś prawa do opieki, po czym zostanie tam zatrzymane i nie wraca do państwa dotychczasowego pobytu po upływie czasu przewidzianego orzeczeniem lub umową.

Miejsce stałego pobytu dziecka

Do ustalenia miejsca stałego pobytu dziecka bierze się pod uwagę różne przesłanki.

- *skupienie całej rzeczywistej aktywności w jednym miejscu*

Pojęcie stałego pobytu odnosi się do stanu faktycznego i wskazuje na rzeczywiste skupienie aktywności życiowej w jednym miejscu. Dzieci dzielą pobyt stały z osobą posiadającą prawa rodzicielskie.

Jeżeli rodzice się rozstają i jedno z nich ma nowe miejsce stałego pobytu, to do czasu ustalenia, komu będzie przysługiwała władza rodzicielska, miejsce stałego pobytu dziecka pozostaje tam, gdzie rodzice mieli ostatnie miejsce wspólnego pobytu stałego.

- *element czasowy*

W orzecznictwie międzynarodowym przyjmuje się, że o pobycie stałym można mówić wtedy, gdy trwa co najmniej 6 miesięcy. Jednak ocena może zależeć od okoliczności konkretnego przypadku.

- *elementy woli*

Nie jest do końca jasne, jakie czynniki wolitywne mogą wchodzić w rachubę w przypadku interpretowania Konwencji Haskiej. Wskazówkami orientacyjnymi mogą być: czas pobytu w jednym miejscu, osiedlenie się rodziny w danym miejscu, miejsce nauki dziecka, integracja dziecka ze środowiskiem.

Sąd Najwyższy wskazał w postanowieniu z 26 września 2000 r. (I CKN 776/00, OSNC 2001, Nr 3, poz. 38), że *„miejsce stałego pobytu określają fakty uzewnętrzniające długotrwałe i stabilne przebywanie dziecka w miejscu, w którym zaspokaja ono wszystkie swoje potrzeby, niezależnie od istnienia po stronie osób, pod opieką których pozostaje, zamiaru stałego pobytu. O zamiarze pobytu dziecka nie decyduje wola osób, pod których opieką przebywa.*

Sprowadzenie dziecka

Uprowadzenie bądź zatrzymanie musi być **bezprawne**.

W myśl art. 3 konwencji uprowadzenie lub zatrzymanie dziecka będzie uznane za bezprawne, jeżeli:

- nastąpiło **naruszenie prawa do opieki przyznanego** określonej osobie, instytucji lub innej organizacji, wykonywanego wspólnie lub indywidualnie, na mocy ustawodawstwa państwa, w którym dziecko miało miejsce stałego pobytu bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem, oraz
- w **chwili uprowadzenia lub zatrzymania prawa te były skutecznie wykonywane** wspólnie lub indywidualnie albo byłyby tak wykonywane, gdyby nie nastąpiło uprowadzenie lub zatrzymanie.

Prawem właściwym dla dokonania oceny bezprawności uprowadzenia lub zatrzymania jest prawo tego państwa, w którym dziecko miało miejsce stałego pobytu bezpośrednio przed uprowadzeniem lub zatrzymaniem.

Regulacja taka ma miejsce dlatego, że celem Konwencji jest przyspieszenie postępowania o wydanie dziecka, a dodatkowa kontrola decyzji stwierdzającej bezprawność uprowadzenia bądź zatrzymania prowadziłaby do opóźnień.

Zgodnie z art. 14 Konwencji Haskiej w celu stwierdzenia bezprawności uprowadzenia lub zatrzymania władza sądowa lub administracyjna państwa wezwanego (czyli tego, do którego uprowadzono bądź w którym zatrzymano dziecko) może brać bezpośrednio pod uwagę przepisy ustawodawstwa i orzeczenia sądowe lub administracyjne, formalnie uznane lub nieuznane w państwie miejsca stałego pobytu dziecka.

Termin do złożenia wniosku

Zgodnie z art. 12 Konwencji Haskiej dziecko bezprawnie uprowadzone lub zatrzymane powinno zostać niezwłocznie wydane, jeżeli od dnia uprowadzenia lub zatrzymania do chwili wpłynięcia wniosku do władzy sądowej lub administracyjnej państwa, w którym znajduje się dziecko upłynął okres krótszy niż rok.

3. Konwencja Haska a ustalenie prawa do opieki

Zgodnie z art. 16 Konwencji Haskiej po otrzymaniu zawiadomienia o bezprawnym uprowadzeniu lub zatrzymaniu dziecka władze sądowe lub administracyjne państwa, do którego dziecko zostało uprowadzone lub w którym zostało zatrzymane, nie będą mogły decydować merytorycznie o prawie do opieki, dopóki nie zostanie ustalone, że wymogi określone przez Konwencję co do zwrotu dziecka nie zostały spełnione lub jeżeli w stosownym czasie po tym zawiadomieniu nie wpłynął wniosek sporządzony na podstawie Konwencji.

4. Procedura

We wniosku o zwrot dziecka należy podać:

- **dane** osobowe **wnioskodawcy**, **dziecka** oraz **osoby**, co do której istnieje domniemanie, że uprowadziła lub zatrzymała dziecko,
- **datę urodzenia dziecka**, jeżeli jest to możliwe do ustalenia,
- **podstawy**, na które powołuje się wnioskodawca, żądając powrotu dziecka,
- wszelkie dostępne informacje dotyczące **miejsca przebywania dziecka** oraz **tożsamości osoby**, co do której istnieje domniemanie, że dziecko z nią przebywa.

Załącznikiem do Konwencji Haskiej jest formularz wniosku o zwrot dziecka, ale nie jest konieczne wykorzystywanie tego formularza, wniosek można napisać samodzielnie. W Polsce formularz jest dostępny na stronach Ministerstwa Sprawiedliwości:

<http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/konwencja-haska-dot-uprowadzenia-dziecka/>

Konwencja przewiduje wymóg sporządzenia tłumaczenia wniosku na język państwa wezwanego.

Do kogo składa się wniosek?

Wniosek można złożyć **za pośrednictwem organu centralnego państwa** stałego pobytu dziecka lub bezpośrednio do organu centralnego państwa wezwanego. W **Polsce** organem właściwym jest **Ministerstwo Sprawiedliwości**.

Obowiązki organów centralnych i procedura po wpłynięciu wniosku

Konwencja Haska ustanawia obowiązki dla organów centralnych państw, co jest warunkiem skutecznej realizacji postanowień Konwencji. Powinny one ze sobą współdziałać i popierać współpracę między właściwymi władzami w ich odnośnych państwach w celu zapewnienia niezwłocznego powrotu dzieci. W szczególności zaś powinny podejmować wszelkie odpowiednie środki w celu **ustalenia miejsca przebywania dziecka** bezprawnie uprowadzonego lub zatrzymanego, **zapobieżenia dalszemu zagrożeniu dla dziecka** lub dalszym szkodom dla zainteresowanych i zapewnienia dobrowolnego wydania dziecka lub doprowadzenia do **polubownego rozwiązania sporu** i wszczęcia lub ułatwienia wszczęcia postępowania sądowego lub administracyjnego w celu uzyskania powrotu dziecka.

Po otrzymaniu wniosku organ centralny, do którego wniosek wpłynął przekazuje go do organu centralnego państwa, w którym przebywa dziecko.

Zgodnie z art. 10 Konwencji organ centralny państwa, w którym znajduje się dziecko, podejmuje lub powoduje podjęcie **wszelkich stosownych środków w celu zapewnienia jego dobrowolnego wydania**. Wniosek o wydanie dziecka, sporządzony na podstawie przepisów Konwencji Haskiej, podlega rozpoznaniu przez sąd państwa, do którego dziecko bezprawnie uprowadzono lub w którym je bezprawnie zatrzymano. Wszelkie działania powinny być podejmowane niezwłocznie.

Jeżeli dana władza sądowa lub administracyjna nie podejmie decyzji w ciągu sześciu tygodni od daty wpłynięcia wniosku, wnioskodawca lub organ centralny państwa wezwanego, z własnej inicjatywy lub na wniosek organu centralnego państwa wzywającego, może żądać przedstawienia powodów zwłoki. Jeżeli organ centralny państwa wezwanego otrzyma odpowiedź, organ ten przekazuje ją organowi centralnemu państwa wzywającego lub, w stosownych wypadkach, wnioskodawcy (art. 11 Konwencji).

Konwencja Haska a Rozporządzenie Rady (WE) Nr 2201/2003 z 27 listopada 2003 r. o jurysdykcji oraz uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) Nr 1347/2000

Rozporządzenie Rady WE Nr 2201/2003 ma charakter nadrzędny względem Konwencji Haskiej i uzupełnia jej przepisy, jednak ma zastosowanie tylko wtedy, gdy zarówno państwo pobytu dziecka bezpośrednio przed jego uprowadzeniem lub zatrzymaniem, jak i państwo, do którego dziecko zostało uprowadzone, **jest państwem członkowskim UE**.

W przypadku bezprawnego uprowadzenia dziecka lub zatrzymania sądami właściwymi do rozstrzygnięcia o wniosku w sprawie wydania dziecka są sądy państwa, w którym dziecko posiadało pobyt zwykły bezpośrednio przed przemieszczeniem. Sądy państwa członkowskiego, do którego skierowany jest wniosek, są właściwe tylko w wyjątkowych przypadkach.

Postępowanie na podstawie rozporządzenia różni się od postępowania na podstawie Konwencji Haskiej. Mianowicie, **sąd musi nakazać powrót dziecka**, nawet jeżeli miałoby to stanowić dla dziecka zagrożenie, jeżeli zostanie ustalone, że organy w Państwie Członkowskim pochodzenia zabezpieczą ochronę dziecka po jego powrocie. Po drugie, **sąd zapewnia dziecku możliwość bycia wysłuchanym**, chyba że uznaje się to za niewłaściwe ze względu na jego wiek lub stopień dojrzałości. Ponadto sąd nie może odmówić powrotu dziecka, jeżeli osoba wnioskująca o powrót nie została wysłuchana. Po trzecie, rozporządzenie przewiduje 6 tygodniowy termin na rozpatrzenie wniosku o powrót dziecka.

Jeżeli w wyjątkowym przypadku sąd orzeka o odmowie powrotu dziecka na podstawie art. 13 Konwencji Haskiej, rozporządzenie przewiduje odrębną procedurę.

V. Wzory pism

Opłaty sądowe:

wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka – 40 zł

wniosek o odebranie dziecka – wolny od opłat sądowych

wniosek o uregulowanie władzy rodzicielskiej rodziców żyjących w rozłączeniu – 40 zł

wniosek o ograniczenie władzy rodzicielskiej – wolny od opłat; wniosek o pozbawienie władzy rodzicielskiej – wolny od opłat sądowych

wniosek o wydanie paszportu dziecku – 40 zł

Wskazane opłaty zgodnie ze stanem prawnym na dzień 30 listopada 2011r.

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku

Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach
Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Janina Kopeć, zam. w Suwałkach (00-123), przy ul. Kwiatowej 13/23.

Uczestnik postępowania: Mirosław Kopeć, zam. w Suwałkach (00-123), przy ul. Kwiatowej 13/23.

WNIOSEK O ROZSTRZYGNIĘCIE O ISTOTNYCH SPRAWACH DZIECKA

Wnoszę o wydanie zezwolenia na wyjazd małoletniego Jana Kopeć, syna wnioskodawczyni i uczestnika postępowania, urodzonego w dniu 12 grudnia 2005 roku w Suwałkach na wyjazd w okresie 23 grudnia – 6 stycznia 2011 roku wraz z wnioskodawczynią do Niemiec w celu spędzenia urlopu wypoczynkowego u rodziny wnioskodawczyni.

UZASADNIENIE

Małoletni Jan Kopeć jest dzieckiem wnioskodawczyni i uczestnika postępowania pochodzącym ze związku małżeńskiego zawartego w dniu 9 września 2003 roku.

dowód:

- *odpis zupełny aktu małżeństwa, odpis zupełny aktu urodzenia dziecka;*

Obojgu rodzicom przysługuje pełnia władzy rodzicielskiej.

dowód:

- *przesłuchanie stron;*

W związku z zaproszeniem siostry wnioskodawczyni ma ona wraz z mężem i synem możliwość spędzenia dwutygodniowych wakacji w Niemczech.

dowód:

- *zaproszenie z dnia 29 października 2011 roku;*

Uczestnik odmówił spędzenia wakacji w Niemczech motywując swoją decyzję brakiem wystarczających środków finansowych na zagraniczny wyjazd - pomimo zaoferowanej przez siostrę wnioskodawczyni, Annę S. gotowości pokrycia kosztów utrzymania w Niemczech małoletniego Jana Kopeć, wnioskodawczyni i uczestnika postępowania, a także negatywnym stosunkiem do rodziny wnioskodawczyni, wynikającym ze znacznych dysproporcji w sytuacji zarobkowej uczestnika w stosunku do Anny S. i jej męża. Negatywne stanowisko uczestnika jest dla wnioskodawczyni niezrozumiałe, tym bardziej iż w dniu 30 sierpnia uczestnik nabył sprzęt do wędkowania uiszczając 1800 zł, pomimo iż połowem ryb zajmuje się jedynie hobbystycznie.

dowód:

- faktura VAT z dnia 30 sierpnia 2011 roku;

Propozycja siostry wnioskodawczynie wynika z faktu, iż spędziła ona wraz ze swoją rodziną miesiąc wakacji w 2011 roku goszcząc u wnioskodawczynie i uczestnika. Anna S. od dwóch lat zamieszkuje w Niemczech, gdzie pracuje na stanowisku administratora danych w przedsiębiorstwie Rocklondon. Małoletni Jan Kopeć jest bardzo przywiązany do swojego ciotecznego rodzeństwa. Do roku 2010 spędzał z kuzynami każde wakacje.

dowód:

- przesłuchanie stron;

W związku z powyższym, na podstawie treści art. 97 par. 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczynie

załączniki:

1. odpis wniosku
2. odpis zupełny aktu małżeństwa i aktu urodzenia
3. faktura VAT
4. zaproszenie
5. dowód dokonania opłaty

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku

**Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach**

Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Karolina Polko, zam. w
Suwałkach (00-987), przy ul. Strąckowej
21/67.

Uczestnik postępowania: Waldemar Polko,
zam. w Suwałkach (00-987), przy ul.
Strąckowej 21/67.

WNIOSEK O ODEBRANIE DZIECKA

Wnoszę o zobowiązanie uczestnika Waldemara Polko do oddania małoletniego Marcina Polko, syna uczestnika i wnioskodawczynie, urodzonego w dniu 27 maja 2003 roku w Warszawie w ciągu pięciu dni od ogłoszenia postanowienia w przedmiocie niniejszej sprawy.

Jednocześnie wnoszę o zażądanie od Sądu Okręgowego w Suwałkach akt sprawy o rozwód o sygnaturze: III Nc 123/2010.

UZASADNIENIE

Małoletni Marcin Polko jest synem wnioskodawczynie i uczestnika postępowania pochodzącym ze związku małżeńskiego zawartego w dniu 23 czerwca 2002 roku.

Małżeństwo wnioskodawczynie i uczestnika postępowania zostało rozwiązane przez rozwód w dniu 6 lipca 2010 roku orzeczony z wyłącznej winy uczestnika. Władza rodzicielska uczestnika została ograniczona do współdecydowania w istotnych sprawach dziecka. Wnioskodawczynie powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej nad małoletnim. Miejscem pobytu dziecka jest każdorazowe miejsce pobytu jego matki. Zgodnie z treścią wyroku rozwodowego uczestnik miał prawo do kontaktów z synem w każdą drugą niedzielę miesiąca od godziny 10.00 do godziny 18.00 poza miejscem zamieszkania matki.

dowód:

- wyrok rozwodowy z 6 lipca 2010 roku, sygn. akt: III Nc 113/10;

W dniu 10 października 2011 roku uczestnik odebrał dziecko od wnioskodawczynie. Około godziny 20.00 zadzwonił do Karoliny Polko informując, że nie odda dziecka. Próby odebrania chłopca po zajęciach w Szkole Podstawowej nr 123 w Suwałkach zakończyły się niepowodzeniem, gdyż od dnia 12 października 2011 roku małoletni nie uczęszcza na zajęcia.

dowód:

- zaświadczenie ze Szkoły Podstawowej w Suwałkach z dnia 15 października 2011 roku;

- zeznanie Janiny Pawlak, zamieszkałej przy ul. Fiołkowej 12 w Suwałkach (00-789).

W związku z powyższym, na podstawie treści art. 100 par. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczynie

załączniki:

1. zaświadczenie z dnia 15 października 2011 roku

2. odpis wniosku
3. dowód dokonania opłaty

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku

Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach
Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Tomasz Nosek, zam. w Suwałkach (23-567), przy ul. Tatrzańskiej 132/98.

Uczestnik postępowania: Katarzyna Nosek, zam. w Suwałkach (23-987), przy ul. Truskawkowej 12/98.

WNIOSEK O UREGULOWANIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ RODZICÓW ŻYJĄCYCH W ROZŁĄCZENIU

Wnoszę o uregulowanie sposobu wykonywania władzy rodzicielskiej wnioskodawcy i uczestniczki postępowania nad ich małoletnim dzieckiem Tadeuszem Nosek, urodzonym w dniu 12 maja 2003 roku w Suwałkach.

UZASADNIENIE

Małoletni Tadeusz Nosek jest dzieckiem wnioskodawcy i uczestniczki postępowania pochodzącym ze związku pozamałżeńskiego.

dowód:

- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka;

Do dnia 9 września 2011 roku wnioskodawca zamieszkiwał wraz z uczestniczką i małoletnim synem przy ul. Truskawkowej 12/98 w Suwałkach, w mieszkaniu będącym jego własnością.

Z uwagi na rozstanie uczestniczki i wnioskodawcy postanowili porozumieć się odnośnie wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim Tadeuszem Nosek.

W celu zgodnego współdziałania wnioskodawca wraz z uczestniczką sporządzili „plan wychowawczy” ustalając miejsce zamieszkania małoletniego przy ojcu, wysokość alimentów płatnych do rąk ojca, terminy widywania dziecka przez uczestniczkę.

dowody:

- plan wychowawczy,

-przesłuchanie wnioskodawcy i uczestniczki;

W związku z powyższym, na podstawie treści art. 107 par.2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczyni

załączniki:

1. odpis zupełny aktu urodzenia
2. plan wychowawczy
3. odpis wniosku
4. dowód dokonania opłaty

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku

Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach
Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Alicja Kowalska, zam. w Suwałkach
(23-567), przy ul. Drwali 352/18.

Uczestnik postępowania: Jan Kowalski, zam. w
Suwałkach (23-987), przy ul. Mostowej 12/98.

WNIOSEK O OGRANICZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Wnoszę o ograniczenie władzy rodzicielskiej Jana Kowalskiego nad małoletnim Jackiem Kowalskim, urodzonym w dniu 23 czerwca 2003 roku w Suwałkach, synem Jana Kowalskiego i Alicji Kowalskiej poprzez powierzenie wykonywania władzy rodzicielskiej wykonywanej przez Jana Kowalskiego stałemu nadzorowi kuratora sądowego.

UZASADNIENIE

Małoletni Jacek Kowalski jest dzieckiem uczestnika i wnioskodawczynie, pochodzącym ze związku małżeńskiego zawartego w dniu 12 lipca 2001 roku.

dowód:

- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka oraz aktu małżeństwa;

Do dnia 10 września 2011 roku uczestnik zamieszkiwał wraz z wnioskodawczynią i małoletnim synem przy ul. Drwali 352/18 w Suwałkach, w mieszkaniu będącym jego własnością.

W dniu 10 września 2011 roku uczestnik wyprowadził się. Od dnia wyprowadzki widuje się z synem sporadycznie. Jan Kowalski nadużywa alkoholu. Będąc pod jego wpływem zaczął kilkakrotnie Jacka Kowalskiego na ulicy, odnosząc się do syna w sposób wulgarny, czego świadkami byli Tomasz Nosek i Tadeusz Pająk – koledzy ze szkoły chłopca.

dowody:

- zeznanie Tadeusza Pająk, zam. przy ul. Świerkowej 13 w Suwałkach

- zeznanie Tomasza Nosek, zam. przy ul. Wiewiórek 67/90 w Suwałkach;

W związku z powyższym, na podstawie treści art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczynie

załączniki:

1. odpis zupełny aktu urodzenia oraz aktu małżeństwa
2. odpis wniosku
3. dowód dokonania opłaty

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku

Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach
Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Karolina Koliber, zam. w Suwałkach (31-567), przy ul. Tracza 2/18.

Uczestnik postępowania: Jan Koliber, zam. w Suwałkach (21-987), przy ul. Ratanowej 112/8.

WNIOSEK O POZBAWIENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

Wnoszę o pozbawienie władzy rodzicielskiej Jana Kolibera nad małoletnim Jackiem Koliberem, urodzonym w dniu 23 czerwca 2001 roku w Suwałkach, syna Jana Kolibra i Alicji Koliber.

UZASADNIENIE

Małoletni Jacek Koliber jest dzieckiem wnioskodawczyni i uczestnika postępowania pochodzącym ze związku małżeńskiego.

dowód:

- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka oraz aktu małżeństwa;

Do dnia 17 września 2011 roku uczestnik zamieszkiwał wraz z wnioskodawczynią i małoletnim synem przy ul. Tracza 2/18 w Suwałkach, w mieszkaniu będącym własnością wnioskodawczyni postępowania.

W dniu 11 października 2011 roku uczestnik wyprowadził się do swojej konkubiny – Katarzyny Roik. Od dnia wyprowadzki widuje się z synem sporadycznie. Jan Koliber nadużywa alkoholu. W trakcie spotkań z małoletnim opowiada synowi o mnie używając wulgarnych słów w sposób, który ma na celu podważenie zaufania chłopca wobec mojej osoby. Uczestnik proponował synowi spożywanie alkoholu, czego świadkami byli jego sąsiedzi – Jolanta Fajka oraz Kazimierz Fajka.

dowód:

- zeznanie Jolanty i Kazimierza Fajki zam. przy ul. Ratanowej 112/8;

W związku z powyższym, na podstawie treści art. 111 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczyni

załączniki:

1. odpis zupełny aktu urodzenia oraz aktu małżeństwa
2. odpis wniosku
3. dowód dokonania opłaty

Suwałki, dnia 13 listopada 2011 roku
Sąd Rejonowy
III Wydział Rodzinny i Nieletnich
w Suwałkach
Ul. Kościuszki 69
16- 400 Suwałki

Wnioskodawca: Karolina Koliber, zam. w Suwałkach (31-567), przy ul. Tracza 2/18.

Uczestnik postępowania: Jan Koliber, zam. w Suwałkach (21-987), przy ul. Ratanowej 112/8.

WNIOSEK O WYDANIE ZEZWOLENIA NA WYDANIE PASZPORTU DZIECKU

Wnoszę o wydanie zezwolenia na wydanie paszportu małoletniemu Janowi Koliber, synowi Alberta Koliber i Janiny Koliber, urodzonemu w dniu 13 maja 2001 roku w Suwałkach. Zezwolenie zastąpi zgodę uczestnika postępowania.

UZASADNIENIE

Małoletni Jan Koliber jest synem wnioskodawczyni i uczestnika postępowania pochodzącym z małżeństwa zawartego w dniu 13 maja 2000 roku w Warszawie.

dowód:

- odpis zupełny aktu urodzenia dziecka oraz aktu małżeństwa;

Obojgu rodzicom przysługuje pełnia władzy rodzicielskiej nad synem.

dowód:

- przesłuchanie wnioskodawczyni i uczestnika postępowania;

Małoletni od dziesięciu lat trenuje grę na wiolonczeli, dzięki czemu zakwalifikował się do finału prestiżowego konkursu im. Jana Paderewskiego, który ma się odbyć w Nowym Jorku w dniu 12 grudnia 2011 roku.

Uczestnik, z nieznanymi mi, ani synowi przyczyn odmawia wyrażenia zgody na wyrobienia paszportu dla chłopca.

Wyjazd jest dla syna niepowtarzalną szansą na dalsze rozwijanie talentu.

Wobec powyższego, na podstawie treści art. 13 ust. 1 Ustawy o dokumentach paszportowych (z dnia 13 lipca 2006r., Dz.U. nr 32, poz. 192 z późniejszymi zmianami) wnoszę jak na wstępie.

podpis wnioskodawczyni

Załączniki:

1. odpis zupełny aktu urodzenia dziecka i aktu małżeństwa
2. dyplom oraz zaświadczenie wydane przez organizatora konkursu muzycznego
3. odpis wniosku
4. dowód dokonania opłaty

Wniosek o zwrot dziecka na podstawie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980r.

CENTRALNY ORGAN WZYWAJĄCY
lub
WNIOSKODAWCA

ORGAN WEZWANY

KOWALSKA NATALIA

*1. Dotyczy
dziecka **TOMASZA KOWALSKIEGO**
które ukończy 16 lat dnia **28.11.2020r.**

**2. Dotyczy
dziecka.....
które ukończy 16 lat dnia.....

Uwaga: Następujące poniżej rubryki powinny być wypełnione w sposób wyczerpujący.

I. DANE OSOBOWE DZIECKA/ DZIECI I RODZICÓW

*1. Dziecko:

- nazwisko i imiona: **KOWALSKI TOMASZ**
- data i miejsce urodzenia: **28.11.2004r.**
- miejsce stałego pobytu przed uprowadzeniem **ul. UL.JANA IKSIŃSKIEGO 5; 00-001 WARSZAWA, POLSKA**
- numer paszportu lub dowodu tożsamości (jeśli istnieje).....
- rysopis i ewentualnie fotografia **WZROST: 140cm, WAGA 50kg, KOLOR OCZU: NIEBIESKIE, KOLOR WŁOSÓW: BLOND, SZCZUPŁA SYLWETKA, ZNAKI SZCZEGÓLNE: BLIZNA NA LEWYM POLICZKU**

**2. Dziecko:

- nazwisko i imiona.....
- data i miejsce urodzenia.....
- miejsce stałego pobytu przed uprowadzeniem.....
-
- numer paszportu lub dowodu tożsamości (jeśli istnieje).....
- rysopis i ewentualnie fotografia.....

Rodzice:

3.1. Matka:

- nazwisko i imiona **KOWALSKA NATALIA**
- data i miejsce urodzenia **11.02.1980r., WARSZAWA**
- obywatelstwo **POLSKIE**
- zawód **NAUCZYCIELKA**
- miejsce stałego pobytu **UL.JANA IKSIŃSKIEGO 5; 00-001 WARSZAWA, POLSKA**
- numer paszportu lub dowodu tożsamości (jeśli istnieje) **NUMER DOWODU TOŻSAMOŚCI AAA 1111111**

3.2. Ojciec:

- nazwisko i imiona **KOWALSKI JAN**
- data i miejsce urodzenia **12.02.1975r., WARSZAWA**
- obywatelstwo **POLSKIE**
- zawód **STOLARZ**
- miejsce stałego pobytu **UL. ANTKA ROZPYLACZA 1/12 00-003 WARSZAWA**
- numer paszportu lub dowodu tożsamości (jeśli istnieje) **NUMER DOWODU TOŻSAMOŚCI BBB 222222**

3.3. Data i miejsce zawarcia związku małżeńskiego **11.02.2003r., OTWOCK**

II. STRONA WZYWAJĄCA : OSOBA LUB INSTYTUCJA

(która sprawowała rzeczywistą opiekę przed uprowadzeniem):

1. Nazwisko i imiona **KOWALSKA NATALIA**
 - obywatelstwo (jeżeli osoba fizyczna) **POLSKIE**
 - zawód (jeżeli osoba fizyczna) **NAUCZYCIELKA**
 - adres. **UL. JANA IKSIŃSKIEGO 5; 00-001 WARSZAWA, POLSKA**
 - numer paszportu lub dowodu tożsamości (jeśli istnieje) **NUMER DOWODU TOŻSAMOŚCI AAA 111111**
 - stosunek do dziecka **MATKA**
 - nazwisko i adres pełnomocnika (o ile został ustanowiony)

III. MIEJSCE PRAWDOPODOBNEGO POBYTU DZIECKA

4.1. Informacje dotyczące osoby, co do której twierdzi się, że uprowadziła lub zatrzymała dziecko:

- nazwisko i imiona **KOWALSKI JAN**
- zawód **STOLARZ**
- ostatnie znane miejsce pobytu **UL. ANTKA ROZPYLACZA 1/12 00-003 WARSZAWA**
- numer paszportu lub dowodu tożsamości (o ile istnieje) **NUMER DOWODU TOŻSAMOŚCI BBB 222222**

4.2. Adres dziecka

4.3. Inne osoby mogące udzielić informacji umożliwiających odnalezienie dziecka **JANINA ABCDE, ul. JANA IGREKOWSKIEGO 5/11 00-002 WARSZAWA**

IV. CZAS, MIEJSCE, DATA I OKOLICZNOŚCI UPROWADZENIA LUB BEZPRAWNEGO ZATRZYMANIA DZIECKA

W DNIU _____ OKOŁO GODZINY 14.00 WRACAJĄC WRAZ Z DZIECKIEM _____ ZE SZKOŁY ZOSTALIŚMY ZATRZYMANI PRZEZ OJCA CHŁOPCA, KTÓRY KORZYSTAJĄC Z POMOCY SVOJEJ KONKUBINY - JANINY ABCDE - ZABRAŁ CHŁOPCA DO NALEŻĄCEGO DO JANA KOWALSKIEGO SAMOCHODU OSOBOWEGO MARKI _____ O NUMERZE REJESTRACYJNYM _____ PO CZYM WRAZ Z KOBIETĄ I MAŁOLETNIM ODJECHAŁ W NIEZNANYM KIERUNKU.

MAŻ WIELOKROTNIE GROZIŁ UPROWADZENIEM CHŁOPCA I WYWIEZIENIEM GO DO WIELKIEJ BRYTANII, GDZIE PRACUJE JEGO SIOSTRA.

V. PODSTAWY FAKTYCZNE LUB PRAWNE UZASADNIAJĄCE WNIOSEK

NA PODSTAWIE TREŚCI ART. 97 KODEKSU RODZINNEGO I OPIEKUŃCZEGO PRZYSŁUGUJE MI PEŁNIA WŁADZY RODZICIELSKIEJ. W ZAKRES TEJŻE WŁADZY WCHODZI M.IN. MOJE PRAWO DO WSPÓLDECYDOWANIA O ISTOTNYCH SPRAWACH DZIECKA, DO KTÓRYCH NALEŻY ZALICZYĆ PRAWO DO DECYDOWANIA O MIEJSCU JEGO POBYTU.

W ŚWIELE ORZECZNICTWA SĄDU NAJWYŻSZEGO DECYDOWANIE O MIEJSCU POBYTU DZIECKA ZOSTAŁO ZALICZONE DO ZAKRESU JEGO ISTOTNYCH SPRAW, O KTÓRYM POWINNI DECYDOWAĆ OBOJE JEGO RODZICE.

VI. POSTĘPOWANIE CYWILNE W TOKU.....

VII. DZIECKO POWINNO BYC ODDANE:.....

a) nazwisko, imiona: **KOWALSKIEJ NATALII**

- data, miejsce urodzenia: **11.02.1980r., WARSZAWA**
- adres: **UL. JANA IKSIŃSKIEGO 5; 00-001 WARSZAWA, POLSKA**
- numer telefonu: **+48 22 111 11 11**

b) porozumienia zaproponowane w celu powrotu (dziecka).....

VIII. INNE UWAGI

GOTOWA JESTEM UDAĆ SIĘ DO WIELKIEJ BRYTANII CELEM OSOBISTEGO ODEBRANIA DZIECKA

IX. WYLICZENIE PRZEDSTAWIONYCH DOKUMENTÓW

- odpis aktu małżeństwa;
- pełnomocnictwo (authorisation)
- akt urodzenia dziecka – odpis zupełny;

Data **11.12.2011r.**

Miejsce **WARSZAWA**

Podpis i (lub) pieczętka Centralnego Organu Wzywającego lub powoda

NATALIA KOWALSKA

VI. ZARZADZENIE NR 124 KOMENDANTA GŁÓWNEGO POLICJI z dnia 4 czerwca 2012 r.

w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (wyciąg)

DZIAŁ I. PRZEPISY OGÓLNE

§ 1. Zarządzenie, zwane dalej „zarządzeniem”, określa metody i formy wykonywania zadań przez Policję w zakresie prowadzenia poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich.

§ 2. 1. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

1) zaginięcie osoby -zaistnienie zdarzenia, uniemożliwiającego ustalenie miejsca pobytu osoby fizycznej i zapewnienie ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, wymagające jej odnalezienia albo udzielenia pomocy;

2) osoba zaginiona kategorii I -osobę, która opuściła nagle ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie popełnienia na jej szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności, albo uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia, zdrowia lub wolności, w szczególności:

a) wskazujących na realną możliwość popełnienia przez nią samobójstwa,

b) jeśli jest to osoba małoletnia do lat 15 i jej zaginięcie zgłoszono po raz pierwszy,

c) jeśli jest to osoba, która z powodu wieku, choroby, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie może kierować swoim postępowaniem albo wymaga opieki lub pomocy innych osób;

3) osoba zaginiona kategorii II -osoba, która opuściła ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach nieuzasadniających niezwłocznej potrzeby zapewnienia ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, albo udzielenia pomocy, w szczególności gdy:

a) nie istnieją przesłanki wymienione w pkt 2 i 4,

b) osoba zaginiona okazywała wcześniej niezadowolenie z własnej sytuacji życiowej lub zamiar jej zmiany, zabierając ze sobą rzeczy osobiste,

c) osoba zaginiona opuściła ostatnie miejsce swojego pobytu z własnej woli;

4) osoba zaginiona kategorii III:

a) osoba małoletnia, której zaginięcie jest samowolnym oddaleniem się w wyniku kolejnej ucieczki z domu rodzinnego, domu dziecka lub ośrodka opiekuńczego, bądź innej tego rodzaju placówki, w której przebywała ona na mocy orzeczenia sądu i nie była pozbawiona wolności, o ile nie zachodzą przesłanki określone w pkt 2,

b) osoba pełnoletnia, która w związku z przymusowym umieszczeniem jej przez uprawniony organ w szpitalu psychiatrycznym, domu pomocy społecznej, środowiskowym domu samopomocy lub innej tego rodzaju placówce samowolnie oddała się ze wskazanego miejsca pobytu, o ile nie zachodzą przesłanki określone w pkt 2,

c) osoba małoletnia zaginiona w związku z tzw. „porwaniem rodzicielskim”, o ile nie zachodzą przesłanki określone w pkt 2 z uwzględnieniem warunków przyjęcia zgłoszenia takiej osoby wskazanego w § 3 ust. 3;

5) porwanie rodzicielskie -jest sytuacja, w której jedno z rodziców lub opiekunów posiadających pełną władzę rodzicielską bez woli i wiedzy drugiego z nich pod pretekstem krótkotrwałego pobytu wywozi lub zatrzymuje osobę małoletnią na stałe, pozbawiając tym samym drugiego rodzica lub opiekuna posiadającego pełną władzę rodzicielską możliwości utrzymywania kontaktu z małoletnim w przysługującym mu zgodnie z prawem zakresie;

6) osoba o nieustalonej tożsamości, zwana dalej „NN osoba” -osoba, której dane personalne są nieznanne, niepełne lub niewiarygodne, w szczególności gdy:

a) jest to następstwem choroby, uniemożliwiającej samodzielne podejmowanie decyzji przez tę osobę,

b) osoba ta zataja swoją tożsamość w sytuacji mającej znaczenie prawne;

7) nieznanne zwłoki i szczątki ludzkie, zwane dalej „NN zwłokami” -ciało osoby zmarłej odnalezione w stanie lub okolicznościach uniemożliwiających jego identyfikację, w tym części ciała ludzkiego odłączone od całości, jeżeli umożliwiają pobranie próbek biologicznych do badań genetycznych; nie stanowią NN zwłok noworodki urodzone martwe;

8) miejsce zaginięcia -miejsce, w którym osoba zaginiona przebywała po raz ostatni przed zaginięciem, co potwierdzają wiarygodne informacje;

9) miejsce zameldowania – miejsce, w którym osoba została zameldowana na pobyt stały lub czasowy;

10) miejsce zamieszkania -miejsce, w którym osoba przebywała przed zaginięciem;

11) zbiory daktyloskopijne i zbiory zdjęć sygnatycznych -zbiory odbitek linii papilarnych i zbiory kart albumowych prowadzone na zasadach określonych w przepisach w sprawie uzyskiwania, przetwarzania i wykorzystywania przez Policję informacji oraz sposobów zakładania i prowadzenia zbiorów tych informacji;

12) osoba uprawniona -osoba, która zawiadomiła Policję o zaginięciu osoby, to jest:

a) członek rodziny, opiekun prawny lub przedstawiciel ustawowy osoby zaginionej,

b) kierownik instytucji, w której osoba zaginiona lub NN osoba przebywała w celu leczenia albo sprawowania nad nią opieki,

c) przedstawiciel właściwego urzędu konsularnego, jeżeli osobą zaginioną jest cudzoziemiec,

d) inna osoba, która w złożonym zawiadomieniu uzasadnia podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osoby zaginionej, albo wskazuje jednoznacznie okoliczności zaginięcia osoby;

13) baza danych DNA -baza danych zawierająca informację o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego zwana dalej bazą danych DNA prowadzona na zasadach określonych w zarządzeniu nr 1565 Komendanta Głównego Policji z dnia 29 grudnia 2005 r. w sprawie wykonywania przez policjantów

zadań związanych z prowadzeniem bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (Dz. Urz. KGP z 2006 r. Nr 1, poz. 2);

14) rejestracja i sprawdzenie w ewidencji policyjnej – czynności wykonywane w trybie i na zasadach określonych w przepisach regulujących prowadzenie i funkcjonowanie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji oraz metody i formy przetwarzania w tym systemie informacji uzyskiwanych przez Policję;

15) ewidencja policyjna -zestaw centralnych zbiorów informacji o nazwie Krajowy System Informacyjny Policji (KSIP);

16) INTERPOL – Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej INTERPOL;

17) biuro KGP właściwe do koordynowania poszukiwań międzynarodowych – komórka organizacyjna Komendy Głównej Policji wyznaczona do wykonywania zadań Krajowego Biura INTERPOL oraz Biuro SIRENE;

18) biuro KGP właściwe do koordynowania międzynarodowej wymiany informacji – komórka organizacyjna Komendy Głównej Policji wyznaczona do wykonywania zadań Krajowego Biura INTERPOL w zakresie koordynowania i prowadzenia międzynarodowej wymiany informacji o charakterze kryminalnym;

19) oficerowie kontaktowi – oficerowie kontaktowi do spraw międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych ustanowieni w komendach wojewódzkich (Stołecznej) Policji;

20) jednostka Policji – jednostka organizacyjna Policji, o której mowa w § 2 pkt 1 zarządzenia nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji (Dz. Urz. KGP Nr 18, poz. 135, z późn. zm.).

2. Ilekroć w zarządzeniu jest mowa o komendantach wojewódzkich Policji lub komendach wojewódzkich Policji oraz komendantach powiatowych/miejskich Policji albo komendach powiatowych/miejskich Policji, należy przez to rozumieć odpowiednio Komendanta Stołecznego Policji lub Komendę Stołeczną Policji oraz komendanta rejonowego Policji albo komendę rejonową Policji.

DZIAŁ II. POSZUKIWANIE OSOBY ZAGINIONEJ

Rozdział 1. Przyjęcie zawiadomienia o zaginięciu osoby

§ 3. 1. Policja podejmuje poszukiwanie osoby zaginionej niezwłocznie po otrzymaniu informacji o zaginięciu osoby. Zawiadomienie o zaginięciu osoby, którego wzór stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia, przyjmuje się od osoby uprawnionej bezpośrednio po otrzymaniu takiej informacji. W przypadku otrzymania informacji o zaginięciu osoby drogą telefoniczną, mailową lub pocztową należy niezwłocznie skontaktować się ze zgłaszającym w celu przyjęcia od niego zawiadomienia o zaginięciu osoby.

2. Zawiadomienie o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii III, którego wzór stanowi załącznik nr 2 do zarządzenia, przyjmuje się bezpośrednio od osoby uprawnionej. W przypadku gdy zawiadomienie od uprawnionej osoby zostało przekazane drogą telefoniczną, mailową lub pocztową, należy sporządzić notatkę urzędową zawierającą informacje wymienione w załączniku nr 2. Sama notatka nie stanowi podstawy do rejestracji osoby zakwalifikowanej do kategorii III jako zaginionej.

3. Zawiadomienie o zaginięciu osoby w wyniku tzw. „porwania rodzicielskiego” przyjmuje się od rodzica zgłaszającego zaginięcie i kwalifikuje do kategorii III, w sytuacji gdy drugi rodzic lub opiekun prawny posiadający pełną władzę rodzicielską bez porozumienia ze zgłaszającym rodzicem zabiera osobę małoletnią, nie informując tego rodzica o jej miejscu pobytu. Nie dokonuje się przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby w wyniku tzw. „porwania rodzicielskiego” w przypadku gdy możliwe jest zakwalifikowanie zaginięcia osoby do kategorii I lub II albo w sytuacji gdy od właściwego sadu rodzinnego i opiekuńczego wpłynął do Policji wniosek o ustalenie miejsca pobytu osoby małoletniej.

4. Odstępuje się od przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby po upływie pięciu lat od daty jej zaginięcia.

5. Zawiadomienie o zaginięciu osoby jest obowiązany przyjąć dyżurny jednostki Policji, do której zgłosiła się osoba uprawniona, lub wyznaczony przez niego policjant tej jednostki.

6. Każdy pełniący służbę policjant, inny niż wymieniony w ust. 5, do którego zgłosi się osoba uprawniona, jest obowiązany:

1) przyjąć od osoby uprawnionej zawiadomienie o zaginięciu osoby;

2) niezwłocznie przekazać zawiadomienie o zaginięciu osoby do dyżurnego najbliższej jednostki Policji oraz podjąć określone przez niego czynności w niezbędnym zakresie;

3) sporządzić notatkę służbową z wykonanych czynności i przekazać ją dyżurnemu jednostki Policji, o którym mowa w pkt 2.

7. Jeżeli z treści przyjętego zawiadomienia o zaginięciu osoby wynika, iż istnieje realna możliwość szybkiego odnalezienia osoby zaginionej, a zwłaszcza małoletniej lub wymagającej opieki albo gdy zachodzi obawa bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności tej osoby -dyżurny jednostki Policji, o którym mowa w ust. 5 lub w ust. 6 pkt 2, zarządza i nadzoruje w niezbędnym zakresie przebieg czynności poszukiwawczych zmierzających do odnalezienia osoby.

§ 4. 1. Przyjmując zawiadomienie o zaginięciu osoby należy ustalić w szczególności:

1) pełne dane personalne osoby zaginionej;

2) cechy wyglądu zewnętrznego z uwzględnieniem znaków szczególnych;

3) opis ubioru z uwzględnieniem znaków lub cech szczególnych poszczególnych elementów;

4) oznaczenie grupy krwi;

5) opis przedmiotów posiadanych w czasie zaginięcia, w tym numer telefonu komórkowego osoby zaginionej;

6) miejsce i okoliczności zaginięcia;

7) informacje o stanie zdrowia osoby zaginionej, w tym dane dotyczące upośledzeń fizycznych oraz psychicznych, nałogach oraz charakter nawyków i skłonności z uwzględnieniem prób samobójczych oraz innych zagrożeń dla bezpieczeństwa własnego i innych osób;

8) rodzaj, czas trwania i skutki poprzednich oddaleń z miejsca pobytu;

9) prawdopodobną przyczynę zaginięcia, w kontekście sytuacji rodzinnej, zawodowej, konfliktów, wypowiedzi, pozostawionych listów;

- 10) adresy osób i instytucji, do których mogła udać się osoba zaginiona;
 - 11) rodzaj i zakres czynności poszukiwawczych podjętych dotychczas przez rodzinne, znajomych lub podmioty poza policyjne;
 - 12) informacje dotyczące opiekuna prawnego osoby zaginionej, w szczególności dane kontaktowe;
 - 13) jeżeli to możliwe informacje dotyczące osoby uprawnionej do odbioru osoby zaginionej w przypadku wystąpienia takiej konieczności;
 - 14) nazwy kont internetowych portali społecznościach, do których osoba zaginiona należała.
2. Do zawiadomienia o zaginięciu osoby, w miarę możliwości, dołącza się aktualną fotografię osoby zaginionej, przekazaną przez zawiadamiającego o zaginięciu.
 3. Jeżeli treść złoonego zawiadomienia o zaginięciu osoby uzasadnia podejrzenie popełnienia przestępstwa, podejmuje się czynności określone w przepisach postępowania karnego, niezależnie od innych przedsięwzięć określonych w zarządzeniu.
 4. Przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu osoby jest obowiązany do niezwłocznego sprawdzenia osoby w odpowiednich aplikacjach dostępowych Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP) dostępnych przez System Poszukiwaczy Policji (SPP), przy czym ustalenie, że osoba zaginiona jest zarejestrowana w tej ewidencji jako zaginiona na terenie innej jednostki Policji powoduje odstąpienie od przyjęcia takiego zawiadomienia.
 5. Czynności policjanta, o których mowa w ust. 4, ograniczają się do sporządzenia notatki zawierającej informacje przekazane przez osobę zgłaszającą, którą następnie należy przesłać do jednostki Policji, która dokonała wcześniejszej rejestracji tej osoby jako zaginionej.
 6. Ustalenie, że osoba zaginiona jest poszukiwana w związku z prowadzonym postępowaniem karnym nie jest podstawą do odstąpienia od przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby.
 7. Jeżeli z treści przyjętego zawiadomienia o zaginięciu osoby wynika, że zaginięcie ma związek z katastrofą statku powietrznego lub wodnego, albo z innym szczególnym zdarzeniem o charakterze klęski żywiołowej, czynności poszukiwawcze i identyfikacyjne są prowadzone w zakresie określonym przez kierownika grupy operacyjno-procesowej, powołanej w związku z zaistnieniem tego zdarzenia.
 8. Jeżeli z treści przyjętego zawiadomienia o zaginięciu osoby lub dokonanych sprawdzeń wynika, że jest to kolejne zgłoszenie zaginięcia osoby pełnoletniej i nieubezpieczonej, po tym jak osoba ta będąc uprzednio zaginioną nie wyraziła zgody na ujawnienie osobie uprawnionej swojego aktualnego miejsca pobytu, składając pisemne oświadczenie, albo też miejsce pobytu osoby jest znane zgłaszającemu, a przekazane informacje nie wskazują na nowe okoliczności uzasadniające podejrzenie popełnienia przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osoby zaginionej albo jej zaginięcia, podejmuje się jedynie czynności sprawdzające w niezbędnym zakresie, które dokumentuje się w formie notatki służbowej bez rejestrowania osoby jako zaginionej w ewidencji policyjnej.
 9. Przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu osoby powinien poinformować osobę zawiadamiającą o najbliższym znanym punkcie lub kontakcie do organizacji udzielającej pomocy prawnej lub psychologicznej rodzinom osób zaginionych, a w przypadku zaginięcia osoby małoletniej o całodobowej bezpłatnej linii 116 000.

§ 5. 1. Dyżurny jednostki Policji lub wyznaczony przez niego policjant niezwłocznie po przyjęciu zawiadomienia o zaginięciu osoby rejestruje to zawiadomienie oraz osobę zaginioną w ewidencji policyjnej oraz sporządza notatkę urzędową zawierającą dodatkowe ustalenia i informacje uzyskane w trakcie przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby.

2. Dyżurny jednostki Policji rejestrującej osobę zaginioną w ewidencji policyjnej, w przypadku zakwalifikowania tej osoby do I kategorii, notatkę urzędową, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie przesyła do komórki właściwej do prowadzenia poszukiwań i identyfikacji osób w Biurze Kryminalnym Komendy Głównej Policji oraz komendy wojewódzkiej Policji i komendy powiatowej/miejskiej Policji właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osoby zaginionej.

§ 6. Rejestracja osoby zaginionej w ewidencji policyjnej jest automatycznie replikowana do Systemu Informacyjnego Schengen (SIS).

§ 7. Kategorię osoby zaginionej określa policjant sporządzający zawiadomienie o zaginięciu osoby, po dokonaniu analizy i oceny podanych w nim faktów i okoliczności, przy czym wątpliwości w tym zakresie rozstrzyga kierownik jednostki Policji, w której przyjęto zawiadomienie o zaginięciu osoby.

§ 8. Osobie uprawnionej składającej zawiadomienie o zaginięciu osoby wydaje się potwierdzenie przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby, sporządzone według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do zarządzenia.

Rozdział 2. Sposób i zakres prowadzenia poszukiwania osoby zaginionej

§ 9. 1. W przypadku przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii I należy niezwłocznie:

1) dokonać rejestracji zawiadomienia o zaginięciu osoby oraz rejestracji osoby zaginionej, zgodnie z treścią

§ 5;

2) podjąć czynności określone w § 3 ust. 7 i w § 5, w tym zorganizować i przeprowadzić penetrację terenu ostatniego miejsca pobytu osoby zaginionej, wykorzystując w miarę potrzeb i możliwości siły i środki innych jednostek Policji, w tym: środki techniczne, psy służbowe, a także podmioty poza policyjne.

W trakcie penetracji poszczególnych elementów zabudowań czy pomieszczeń należy dążyć do ujawnienia miejsc, w których osoba zaginiona mogła się ukryć, nie może się z nich wydostać lub gdzie mogą znajdować się jej zwłoki;

3) szczegółowo rozpytać osoby, które jako ostatnie miały kontakt z osobą zaginioną;

4) dokonać sprawdzenia szpitali, pogotowia ratunkowego lub opiekuńczego, izb oraz domów dziecka, noclegowni, izb wytrzeźwień, zakładów prawnej izolacji albo opieki społecznej w rejonie miejsca zaginięcia lub miejsca pobytu;

5) dokonać sprawdzenia ostatniego miejsca pobytu osoby zaginionej celem ujawnienia, zabezpieczenia i utrwalenia śladów i dowodów mogących ukierunkować czynności poszukiwawcze, służące celom identyfikacyjnym, w tym ślady linii papilarnych, próbki pisma ręcznego oraz przedmioty indywidualnego użytku, z których można uzyskać materiał biologiczny do analizy DNA, przy czym z czynności tych należy sporządzić notatkę urzędową;

- 6) dokonać w miarę możliwości zabezpieczenia i analizy zapisów z monitoringów w rejonie miejsca zaginięcia osoby oraz miejsc, w których po raz ostatni mogła być widziana;
 - 7) dokonać sprawdzenia, czy w rejonie miejsca zaginięcia osoby odnaleziono NN osoby lub NN zwłoki, odpowiadające rysopisowi zaginionej osoby;
 - 8) uzyskać najbardziej aktualną i wyraźną fotografię osoby zaginionej i zarejestrować w ewidencji policyjnej;
 - 9) dokonać rejestracji przedmiotów i dokumentów, które osoba zaginiona miała przy sobie lub nimi dysponowała, w bazie Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP) w kategorii "RZECZ", określając powód rejestracji jako "W ZAINTERESOWANIU";
 - 10) po uzyskaniu zgody od osoby uprawnionej do złożenia zawiadomienia o zaginięciu opublikować informację o zaginięciu osoby wraz z jej zdjęciem na portalu internetowym Komendy Głównej Policji;
 - 11) po uzyskaniu zgody osoby uprawnionej spowodować publikację o poszukiwaniu osoby zaginionej w środkach masowego przekazu;
 - 12) zlecić oznaczenie kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA w terminie 90 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby;
 - 13) podjąć adekwatne do sytuacji czynności operacyjne na zasadach określonych w innych przepisach.
2. W przypadku przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii II należy:
- 1) dokonać rejestracji zawiadomienia o zaginięciu osoby oraz rejestracji osoby zaginionej, zgodnie z treścią § 5;
 - 2) uzyskać fotografię osoby zaginionej i wprowadzić do ewidencji policyjnej;
 - 3) po uzyskaniu zgody od osoby uprawnionej do złożenia zawiadomienia o zaginięciu opublikować informację o zaginięciu osoby wraz z jej zdjęciem na portalu internetowym Komendy Głównej Policji;
 - 4) zlecić oznaczenie kodu genetycznego materiału biologicznego pochodzącego od osoby zaginionej lub osób z nią spokrewnionych celem porównania go z profilami zarejestrowanymi w bazie danych DNA w terminie 180 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu;
 - 5) podjąć czynności określone w § 3ust. 7, jeżeli uzasadnia to treść przyjętego zawiadomienia o zaginięciu osoby.
3. W przypadku przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby zakwalifikowanej do kategorii III należy:
- 1) niezwłocznie podjąć czynności określone w § 3ust. 7, jeżeli uzasadnia to treść przyjętego zawiadomienia o zaginięciu osoby;
 - 2) dokonać rejestracji zawiadomienia o zaginięciu osoby oraz rejestracji osoby zaginionej zgodnie z treścią § 5;

3) uzyskać informacje umożliwiające podjęcie stosownych działań w związku z poszukiwaniem oraz wydać dyspozycje dotyczące dalszego postępowania w przypadku odnalezienia osoby i wprowadzić te dyspozycje do ewidencji policyjnej;

4) powiadomić właściwy sąd rodzinny i opiekuńczy o samowolnym oddaleniu się osoby małoletniej w wyniku ucieczki z domu rodzinnego, domu dziecka, ośrodka opiekuńczego lub innej tego rodzaju placówki, w której przebywała ona na mocy orzeczenia sądu i nie była pozbawiona wolności;

5) powiadomić właściwy sąd rodzinny i opiekuńczy o wszczęciu poszukiwań osoby małoletniej jako zaginionej, wówczas gdy z podanych przez osobę zgłaszającą okoliczności wynika, że nastąpiło tzw. "porwanie rodzicielskie", oraz poinformować osobę zawiadamiającą o zaginięciu osoby o zasadności osobistego zwrócenia się do tego sądu z wnioskiem o wskazanie sposobu dalszego postępowania w przypadku ustalenia miejsca pobytu małoletniej osoby zaginionej.

§ 10. 1. Policjant prowadzący poszukiwanie osoby zaginionej, zakwalifikowanej do kategorii I, niezależnie od czynności określonych w § 9 ust. 1, powinien także uwzględnić konieczność:

- 1) udziału w czynnościach, o których mowa w § 3 ust. 7, zarządzonych przez dyżurnego jednostki Policji;
- 2) udziału w czynnościach dochodzeniowo-śledczych prowadzonych w trybie określonym w art. 308 Kodeksu postępowania karnego w związku z zaginięciem osoby;
- 3) sprawdzenia informacji podanych przez osobę uprawnioną w złożonym przez nią zawiadomieniu o zaginięciu osoby;
- 4) uzyskania w uzasadnionym przypadku wykazu połączeń telefonicznych osoby zaginionej i dokonania ich weryfikacji pod kątem przydatności do działań poszukiwawczych;
- 5) ustalenia prawnej i faktycznej sytuacji rodzinnej małoletniej osoby zaginionej lub ubezwłasnowolnionej;
- 6) dokonania przeglądu akt spraw prowadzonych wobec lub z udziałem osoby zaginionej, w celu ustalenia świadków, miejsc i innych okoliczności wyznaczających kierunek prowadzonego poszukiwania;
- 7) dokonania penetracji, innych niż ostatnie, miejsc pobytu osoby zaginionej, w celu ustalenia świadków lub innych faktów lub dowodów umożliwiających odnalezienie osoby zaginionej;
- 8) udziału w czynnościach operacyjno-rozpoznawczych w środowisku osoby zaginionej.

2. Policjant prowadzący poszukiwanie osoby zaginionej, zakwalifikowanej do kategorii II, niezależnie od czynności określonych w § 9 ust. 2, powinien także uwzględnić konieczność podjęcia czynności wymienionych w § 9 ust.1 oraz § 10 ust. 1.

3. Czynności w ramach poszukiwań osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii III prowadzi się w ciągu 30 dni od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby, a następnie kontynuuje jako poszukiwanie osoby zaginionej kategorii II.

4. Czynności w ramach poszukiwań osób zaginionych, dotyczących małoletnich zakwalifikowanych do kategorii III, w ciągu pierwszych 30 dni od zawiadomienia o zaginięciu osoby wykonują policjanci komórki organizacyjnej do spraw nieletnich jednostki Policji, a następnie, w przypadku nieodnalezienia osoby, przekazują materiały wraz z analizą wykonanych czynności do właściwej komórki organizacyjnej do spraw prowadzenia poszukiwań jednostki Policji i współpracują z nią w wykonywaniu dalszych czynności.

5. Czynności w ramach poszukiwań osób zaginionych, dotyczących małoletnich zakwalifikowanych do kategorii I lub kategorii II, wykonują właściwe komórki organizacyjne do spraw prowadzenia poszukiwań w jednostce Policji z udziałem komórki organizacyjnej do spraw nieletnich jednostki Policji prowadzącej poszukiwanie.

6. W przypadku ustalenia, iż wystąpiło kolejne zaginięcie tej samej osoby małoletniej lub jest ono wynikiem jej samowolnego oddalenia się z domu rodzinnego, domu dziecka, ośrodka opiekuńczego lub innej tego rodzaju placówki, w której przebywała ta osoba małoletnia na mocy orzeczenia sądu i nie była pozbawiona wolności, należy sporządzić notatkę urzędową i przekazać ją do właściwego miejscowo sądu rodzinnego i opiekuńczego.

§ 11. 1. Jednostką Policji właściwą miejscowo do prowadzenia poszukiwania osoby zaginionej jest ta jednostka Policji, na której obszarze właściwości terytorialnej osoba zaginęła, przy czym § 4 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

2. Jeżeli nie można ustalić miejsca zaginięcia osoby w kraju lub za granicą, właściwą miejscowo do prowadzenia poszukiwania jest jednostka Policji, na której obszarze właściwości terytorialnej osoba zaginiona miała swoje ostatnie znane miejsce zamieszkania.

3. Jeżeli przyjęcie zawiadomienia o zaginięciu osoby następuje po znacznym upływie czasu od chwili zaginięcia osoby, uniemożliwiającego precyzyjne określenie właściwości miejscowej jednostki Policji, poszukiwanie prowadzi jednostka Policji właściwa ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania osoby zaginionej.

4. Jeżeli w trakcie czynności poszukiwawczych okaże się, że jednostka Policji, w której przyjęto zawiadomienie o zaginięciu osoby, nie jest właściwa miejscowo do prowadzenia poszukiwania, dokumentację z wykonanych czynności przekazuje się niezwłocznie jednostce Policji właściwej, informując jednocześnie wydziały kryminalne komend wojewódzkich Policji właściwych dla obu jednostek Policji pismem zawierającym uzasadnienie tej decyzji.

5. O przejęciu sprawy do dalszego prowadzenia decyduje kierownik jednostki Policji, która otrzymała dokumentację sprawy. W przypadku wątpliwości dotyczących określenia właściwości miejscowej do prowadzenia poszukiwań kwestie sporne rozstrzygają naczelnicy wydziałów kryminalnych komend wojewódzkich Policji właściwych dla obu jednostek Policji, a w przypadku dalszych rozbieżności ostateczną decyzję w tym zakresie podejmuje komórka właściwa do prowadzenia poszukiwań i identyfikacji osób Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

6. Do czasu przejęcia sprawy do prowadzenia przez inną jednostkę Policji, jednostka, która przyjęła zawiadomienie o zaginięciu osoby i dokonała jej rejestracji w ewidencji policyjnej, jest zobligowana do prowadzenia czynności poszukiwawczych zgodnie z przyjętą kwalifikacją zaginięcia.

7. Jednostka Policji, która zgodnie z właściwością miejscową przejęła sprawę do prowadzenia, po dokonaniu analizy sprawy ma możliwość zmiany kategorii zaginięcia określonej przez jednostkę Policji przyjmującą zawiadomienie o zaginięciu osoby.

§ 12. 1. Kierownik jednostki Policji właściwej miejscowo do prowadzenia czynności poszukiwawczych zleca prowadzenie poszukiwania policjantowi komórki organizacyjnej służby kryminalnej lub wyznacza do tego policjanta komórki organizacyjnej, stosując odpowiednio przepis § 10 ust 4.

2. Policjant prowadzący czynności poszukiwawcze jest obowiązany utrzymywać niezbędny kontakt z osobą uprawnioną, a w tym udzielać jej dozwolonych prawem informacji o stanie i przebiegu poszukiwania, nieobjętych klauzulą niejawności.

Rozdział 3. Poszukiwanie osób za granicą oraz poszukiwanie cudzoziemców

§ 13. 1. Poszukiwania obywateli Rzeczypospolitej Polskiej za granicą koordynuje biuro Komendy Głównej Policji właściwe do koordynowania poszukiwań międzynarodowych.

2. Policjant prowadzący poszukiwanie osoby zaginionej występuje do komórki, o której mowa w ust. 1, za pośrednictwem oficera kontaktowego z wnioskiem o wszczęcie poszukiwania za granicą, w przypadku gdy:

- 1) zaginięcie osoby ma związek z wyjazdem na terytorium państwa nienależącego do obszaru Schengen;
- 2) w trakcie wykonywania czynności poszukiwawczych uzyskano wiarygodną informację wskazującą na pobyt osoby zaginionej na terytorium kraju nienależącego do obszaru Schengen.

3. Wzór wniosku o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej określa załącznik nr 4 do zarządzenia.

4. Policjant prowadzący poszukiwanie osoby zaginionej przesyła do komórki, o której mowa w ust. 1, za pośrednictwem oficera kontaktowego, informację w celu jej przekazania do państwa Schengen w przypadku gdy:

- 1) zaginięcie osoby ma związek z wyjazdem na terytorium państwa należącego do obszaru Schengen; 2) w trakcie wykonywania czynności poszukiwawczych uzyskano wiarygodną informację wskazującą na pobyt osoby zaginionej na terytorium państwa należącego do obszaru Schengen.

5. W przypadku zaginięcia osoby zakwalifikowanej do kategorii I jednostka Policji prowadząca sprawę, jeśli zachodzą przesłanki wynikające z ust. 2 oraz ust. 4, przesyła wniosek o poszukiwanie osoby za granicą lub informację dotyczącą zaginięcia osoby bezpośrednio do biura Komendy Głównej Policji właściwego do koordynowania poszukiwań międzynarodowych z jednoczesnym powiadomieniem oficera kontaktowego.

6. W przypadku ustania przesłanek wskazujących na zagrożenie życia, zdrowia lub wolności osoby zaginionej, dalszą wymianę informacji realizuje się za pośrednictwem oficera kontaktowego.

7. W przypadku odnalezienia osoby zaginionej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jednostka Policji wnioskująca o poszukiwanie za granicą osoby zaginionej ma obowiązek niezwłocznie zawiadomić komórkę, o której mowa w ust. 1, w celu odwołania poszukiwań.

§ 14. 1. Przyjmowanie od organów ścigania innych państw wniosków o wszczęcie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej poszukiwania zaginionego cudzoziemca należy do właściwości biura Komendy Głównej Policji właściwego do koordynowania poszukiwań międzynarodowych.

2. Rejestracja w ewidencji policyjnej wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy do obowiązków biura Komendy Głównej Policji właściwego do koordynowania poszukiwań międzynarodowych.

3. Biuro Komendy Głównej Policji właściwe do koordynowania poszukiwań międzynarodowych może zlecić każdej jednostce Policji wykonanie określonych czynności poszukiwawczych na terenie działania tej jednostki.

4. Jednostka Policji, która odnalazła cudzoziemca, ustaliła miejsce jego pobytu, ujawniła jego zwłoki lub zakończyła czynności poszukiwawcze, o których mowa w ust. 3, niezwłocznie powiadamia o tym biuro Komendy Głównej Policji właściwe do koordynowania poszukiwań międzynarodowych.

§ 15. 1. Poszukiwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej cudzoziemca zgłoszonego jako zaginionego prowadzi się na podstawie przepisów zarządzenia.

2. Przepisy o właściwości miejscowej jednostki Policji, określone w § 11, stosuje się odpowiednio.

3. Policjant, przyjmujący zawiadomienie o zaginięciu cudzoziemca, w przypadku gdy osoba uprawniona do złożenia zawiadomienia o zaginięciu osoby nie jest w stanie wskazać ostatniego miejsca pobytu cudzoziemca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przedstawić dowodów wskazujących, iż jego zaginięcie mogło nastąpić na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej albo w przypadku ustalenia, że osoba zaginiona jest już zarejestrowana w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS), nie dokonuje rejestracji osoby zaginionej w ewidencji policyjnej, a jedynie podejmuje czynności sprawdzające w niezbędnym zakresie i uzasadnione okolicznościami zawartymi w zawiadomieniu o zaginięciu osoby, a następnie pisemnie powiadamia o tym fakcie biuro Komendy Głównej Policji właściwe do koordynowania poszukiwań międzynarodowych.

Rozdział 4. Dokumentowanie czynności poszukiwawczych

§ 16. 1. Forma i zakres dokumentowania czynności poszukiwawczych zależne są od kategorii osoby zaginionej.

2. Formą gromadzenia dokumentów z wykonywanych czynności poszukiwawczych jestteczka poszukiwania.

3. Prowadzenie teczki poszukiwania osoby zaginionej przez wyznaczonego policjanta jest obowiązkowe jedynie w przypadku zakwalifikowania osoby zaginionej do kategorii I lub kategorii II.

4. Teczke poszukiwania zakłada się po dokonaniu rejestracji osoby zaginionej w ewidencji policyjnej.

5. Teczka poszukiwania osoby zaginionej powinna zawierać:

1) kartę nadzoru służbowego;

2) zawiadomienie o zaginięciu osoby;

3) potwierdzenie rejestracji w ewidencji policyjnej zawiadomienia o zaginięciu osoby zaginionej;

4) plan czynności poszukiwawczych, systematycznie aktualizowany, jednak nie rzadziej niż co 3 miesiące;

5) dokumenty z wykonywanych czynności poszukiwawczych.

6. Dokumenty z wykonywanych czynności poszukiwawczych gromadzi się w układzie chronologicznym, zgodnie z obowiązującymi przepisami o pracy kancelaryjno-biurowej.

7. Dokumentację z wykonywanych czynności poszukiwawczych przez jednostkę Policji w sprawach poszukiwania osób zaginionych zakwalifikowanych do kategorii III, włącza się do jednej zbiorczej teczki czynności poszukiwawczych, prowadzonych w komórkach organizacyjnych jednostek Policji wykonujących te czynności.

§ 17. 1. Jeżeli poszukiwania osoby zaginionej zakwalifikowanej do kategorii II nie zostały zakończone w ciągu roku od dnia wszczęcia poszukiwań oraz po upływie każdego kolejnego roku, policjant prowadzący

poszukiwanie sporządza szczegółową analizę i ocenę wykonanych w sprawie czynności poszukiwawczych wraz z wnioskami i planem dalszego prowadzenia poszukiwań.

2. Analizę i ocenę wykonanych w sprawie czynności poszukiwawczych wraz z wnioskami i planem dalszego prowadzenia poszukiwań policjant, o którym mowa w ust. 1, przesyła do Wydziału Kryminalnego komendy wojewódzkiej Policji właściwej ze względu na miejsce poszukiwań.

3. W przypadku poszukiwania osoby zaginionej zakwalifikowanej do kategorii I, analizę i ocenę wykonanych w sprawie czynności poszukiwawczych wraz z wnioskami i planem dalszego prowadzenia poszukiwań policjant, o którym mowa w ust. 1, przesyła do Wydziału Kryminalnego komendy wojewódzkiej Policji właściwej ze względu na miejsce poszukiwań po upływie trzech miesięcy od dnia wszczęcia poszukiwań przez okres pierwszego roku, a następnie po upływie każdego kolejnego roku.

4. Wydział Kryminalny komendy wojewódzkiej Policji właściwej ze względu na miejsce poszukiwań po otrzymaniu dokumentacji, o której mowa w ust. 2 i 3, dokonuje ich analizy oraz oceny przyjętych kierunków i prawidłowości wykonanych przez podległe jednostki Policji czynności poszukiwawczych oraz podejmuje decyzje dotyczące dalszego prowadzenia poszukiwań, w tym celowości objęcia sprawy nadzorem szczególnym albo przejęcia do dalszego prowadzenia.

5. W ramach prowadzonego nadzoru instancyjnego komórka właściwa do prowadzenia poszukiwań i identyfikacji osób Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji może zobowiązać właściwą jednostkę Policji do przekazywania informacji o przebiegu czynności realizowanych w sprawie poszukiwań osoby zaginionej znajdującej się w jej zainteresowaniu.

6. Jednostka Policji, o której mowa w ust. 5, ma obowiązek niezwłocznego i systematycznego przekazywania posiadanych informacji do Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

Rozdział 5. Zakończenie poszukiwania osoby zaginionej

§ 18. 1. Zakończenie poszukiwania osoby zaginionej następuje, gdy:

1) odnaleziono osobę zaginioną lub jej zwłoki, przy czym przez odnalezienie osoby należy rozumieć nawiązanie z nią bezpośredniego osobistego kontaktu przez policjanta lub funkcjonariusza innych służb, a w przypadku odnalezienia osoby zaginionej za granicą nawiązanie z nią bezpośredniego osobistego kontaktu przez pracownika właściwego przedstawicielstwa dyplomatycznego Rzeczypospolitej Polskiej lub uzyskania od zagranicznych władz informacji o odnalezieniu osoby;

2) ustalono miejsce pobytu osoby zaginionej;

3) osoba zaginiona powróciła do miejsca pobytu;

4) odnaleziona, pełnoletnia i nieubezwłasnowolniona osoba zaginiona nie wyraża zgody na ujawnienie osobie uprawnionej swojego aktualnego miejsca pobytu, składając pisemne oświadczenie według wzoru stanowiącego załącznik nr 5 do zarządzenia, zaś odmowę sporządzenia takiego oświadczenia dokumentuje się w notatce służbowej;

5) osoba uprawniona, która zgłosiła zaginięcie, odwoła poszukiwania z uwagi na fakt nawiązania kontaktu z osobą zaginioną i potwierdzenia braku przesłanek wymagających jej dalszego poszukiwania w celu odnalezienia albo udzielenia pomocy;

6) nastąpiło sadowe stwierdzenie zgonu lub sadowe uznanie osoby za zmarłą;

7) upłynęło co najmniej 25 lat od daty zakończenia czynności poszukiwawczych i przekazania teczki poszukiwania do archiwum wraz z usunięciem informacji dotyczących osoby zaginionej z ewidencji policyjnej.

2. Po zakończeniu poszukiwania osoby zaginionej dokumentację z czynności lub teczkę poszukiwania przekazuje się do archiwum na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

3. Zakończenie poszukiwania osoby zaginionej w związku z zaistnieniem przesłanek, określonych w ust. 1 pkt 1 – 6, nie powoduje usunięcia danych o osobie zaginionej z ewidencji policyjnej.

4. Zasady i tryb usuwania danych o osobie zaginionej z ewidencji policyjnej, w przypadku zakończenia poszukiwań osoby, w związku z zaistnieniem przesłanek, określonych w ust. 1 pkt 1 – 6, regulują przepisy dotyczące prowadzenia i funkcjonowania Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP) oraz metod i form przetwarzania w tym systemie informacji uzyskiwanych przez Policję.

§ 19. 1. Czynności poszukiwania osoby zaginionej kończy się, a materiały z wykonanych czynności przekazuje do archiwum na zasadach określonych w odrębnych przepisach w przypadkach, gdy:

1) upłynęło 10 lat od dnia przyjęcia zawiadomienia o zaginięciu osoby pełnoletniej;

2) upłynęło 5 lat od dnia zaginięcia osoby, która w chwili składania zawiadomienia o zaginięciu osoby miała ukończone 70 lat;

3) upłynęło 10 lat od dnia, w którym zaginiona osoba osiągnęłaby pełnoletniość.

2. Zakończenie czynności poszukiwania osoby zaginionej w przypadkach określonych w ust. 1 nie powoduje usunięcia danych o osobie zaginionej z ewidencji policyjnej.

3. Przed zakończeniem czynności poszukiwania osoby zaginionej, mających na celu odnalezienie osoby małoletniej, należy wykonać progresję wiekową zaginionej osoby i wprowadzić do ewidencji policyjnej zdjęcie z prawdopodobnym obecnym wyglądem.

4. Przed zakończeniem czynności poszukiwania osoby zaginionej, mających na celu odnalezienie osoby pełnoletniej, należy wykonać progresję wiekową zaginionej osoby i wprowadzić do ewidencji policyjnej zdjęcie z jej prawdopodobnym obecnym wyglądem, o ile policjant kończący czynności poszukiwania osoby zaginionej uzna wykonanie progresji wiekowej osoby pełnoletniej za celowe.

5. Decyzja policjanta o zakończeniu czynności poszukiwania osoby zaginionej i przekazaniu materiałów do archiwum wymaga zatwierdzenia przez naczelnika Wydziału Kryminalnego komendy wojewódzkiej Policji właściwej ze względu na miejsce poszukiwań.

VII. BIBLIOGRAFIA

<http://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/307282,coraz-wiecej-rodzicow-porywa-swoje-dzieci.html> (17 października 2011r.).

Opracowanie kancelarii K&L Gates Jamka sp.k., Problematyka uprowadzeń rodzicielskich, Warszawa 2010.

M. Szewczyk, Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz, Tom II, Komentarz do art. 117 – 277 kk, pod red. A. Zolla, wydanie 3, Wolters kluwer Business, Warszawa 2008.

F. Prusak, LexPolonica, komentarz do art. 156 kodeksu postępowania karnego.

J. Grajewski, Kodeks postępowania karnego, komentarz, tom 1, komentarz do art. 1-424 k.p.k., pod red. J. Grajewskiego, wydanie 2, Wolters Kluwer Business, Warszawa 2010.

A. Wąsek, Kodeks karny. Część szczególna. Tom I, Komentarz do art. 117 – 221, pod red. Prof. A. Wąska, wydanie 2, Duże Komentarze Becka, C.H. Beck, Warszawa 2004.

J. Ignaczewski, Pochodzenie dziecka i władza rodzicielska po nowelizacji. Art. 61 – 113(6) kro. Komentarz, C.H. Beck, Warszawa 2009.

J. Ignaczewski, Rozwód i separacja, pod red. J. Ignaczewskiego, C.H. Beck, Warszawa 2010.

S. Kalus, LexPolonica, komentarz do art. 145 kro oraz art. 151 kro.

B. Hołyst, Kryminalistyka, wydanie 12, LexisNexis, Warszawa 2010.

INFORMACJE O FUNDACJI ITAKA - CENTRUM POSZUKIWAŃ LUDZI ZAGINIONYCH

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych powstała w marcu 1999 r. Jest to jedyna organizacja pozarządowa w Polsce, która w sposób całościowy zajmuje się problemem zaginięć. Specjaliści ITAKI niosą bezpłatną pomoc zaginionym, ich rodzinom oraz osobom, które są zagrożone zaginięciem.

Rocznie w Polsce ginie bez wieści około 15 tysięcy osób. Do ITAKI trafiają najcięższe przypadki, ponad tysiąc osób rocznie. Przyczyny zaginięć mogą być różne – choroby, zaburzenia psychiczne, ucieczki z domu, wyjazdy do pracy za granicą, a także przestępstwa.

Działania, które podejmują pracownicy i wolontariusze Fundacji obejmują:

- poszukiwanie osób zaginionych poprzez nagłaśnianie informacji o ich zaginięciu za pomocą Internetu i innych mediów;
- udzielanie rodzinom osób zaginionych informacji, jak prowadzić poszukiwania;
- przekazywanie rodzinie napływających informacji o osobie zaginionej, co pomaga ustalić miejsce jej pobytu;
- służenie poradą prawną i wsparciem psychicznym rodzinom osób zaginionych;
- monitorowanie działań policji w zakresie prowadzonych spraw;
- informowanie opinii publicznej o problemie zaginięcia oraz prowadzenie aktywnej akcji prewencyjnej w środowiskach zagrożonych zaginięciem;
- współpraca z organizacjami i instytucjami rządowymi, samorządowymi i pozarządowymi w kraju i za granicą, których celem jest niesienie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej.

Fundacja ITAKA prowadzi także **szereg działań profilaktycznych**, których celem jest zmniejszenie liczby zaginięć oraz skrócenie czasu poszukiwań. Należą do nich m.in. kampanie społeczne (Nie uciekaj, Stop Depresji, Bezpieczna Praca), szkolenia i warsztaty dla służb publicznych, konferencje i seminaria eksperckie.

Linie Wsparcia Fundacji ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych:

22 654 70 70 oraz 801 24 70 70 Telefoniczna Linia Wsparcia

116 000 Telefon w Sprawie Zaginionego Dziecka i Nastolatka

Przy Telefonie czynnym 24 godziny przez 7 dni w tygodniu, dyżurują przeszkoleni specjaliści, min. psychologowie, prawnicy i pracownicy socjalni.

Psychologowie podczas rozmów telefonicznych służą wsparciem samym zaginionym oraz ich rodzinom. Organizują również spotkania, zwane „grupami wsparcia”, dla rodzin osób zaginionych, których uczestnicy dzielą się swoimi przeżyciami związanymi z zaginięciem bliskiej osoby.

Prawnicy radzą, jak rozwiązywać problemy prawne, wynikające z zaginięcia bliskiej osoby. W zależności od rodzaju sprawy udzielają porad telefonicznych lub przygotowują projekty odpowiednich pism. W razie potrzeby kontaktują się z urzędnikami prowadzącymi sprawy zaginionych w celu nadania im właściwego biegu.

Pracownik socjalny odpowiada na pytania związane z szeroko rozumianą pomocą socjalną, doradza w jaki sposób można tę pomoc uzyskać, a także podejmuje interwencję w przypadkach, gdy jest ona niezbędna. Często ingeruje i bezpośrednio angażuje się w rozwiązanie trudnej sprawy.

Fundacja ITAKA prowadzi jedyną w Polsce **Bazę Danych Osób Zaginionych i Osób o Nieustalonej Tożsamości (NN)**, ogólnodostępną na stronie internetowej www.zaginieni.pl. Baza zawiera zdjęcia i podstawowe dane o osobach zaginionych. Jak pokazują statystyki miesięcznie stronę odwiedza 40 000 osób, co pomaga odnaleźć wielu osób.

Uwaga! Wszystkie dane osobowe, które gromadzi Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych, służą wyłącznie poszukiwaniu osób zaginionych oraz udzielaniu wsparcia ich rodzinom. Podstawowe dane zaginionego, jeśli osoba zgłaszająca wyrazi na to zgodę, mogą być wykorzystywane w ogłoszeniach publikowanych w środkach masowego przekazu. Wszystkie inne szczegółowe informacje dotyczące zaginionego i jego domu rodzinnego, pozostają do wiadomości pracowników Fundacji ITAKA.

Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

skr. poczt. 127, 00-958 Warszawa 66

e-mail: itaka@zaginieni.pl

www.zaginieni.pl

tel. 22 620 16 10

faks. 22 654 79 73

Konto: 61 1600 1169 0003 0132 0849 5001

Fundacja ITAKA ma status organizacji pożytku publicznego. Każdy podatnik może przekazać 1% swojego podatku na poszukiwanie zaginionych.

www.zaginieni.pl/1procent

Kiedy rodzic porwał dziecko. Podstawowe informacje prawne

Autorzy: Zofia Kołakowska i Paulina Gluza

Redakcja i korekta: Paulina Gluza

Autorki pragną podziękować za pomoc w przygotowywaniu materiałów do niniejszej broszury wolontariuszkom Fundacji ITAKA – Aleksandrze Wirowskiej oraz Reginie Skibińskiej.

© 2012 Copyright by Fundacja ITAKA – Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych

Kopiowanie i cytowanie treści broszury jest dozwolone po podaniu źródła.

Wydanie II poprawione, Warszawa, lipiec 2012 r.

Wydanie broszury „Kiedy. Podstawowe informacje prawne” zostało sfinansowane przez Instytut Spraw Publicznych ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu „Obywatel i Prawo VI”